

Calvijnschool
gereformeerde basisschool

Op weg naar zelfstandigheid

Waardevol Gereformeerd onderwijs

Zorgplan 2019 2020

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	0
VOORWOORD	2
1 HANDELINGSGERICHT WERKEN	3
DE CIRKEL VAN HANDELINGSGERICHT WERKEN	4
DE VERSCHILLENDE ONDERSTEUNINGSNIVEAU 'S.....	7
ONDERZOEK DOOR EXTERNE DESKUNDIGEN:	9
EXTERNE ONDERSTEUNING VAN LEERLINGEN	9
DE ZORGRROUTE: WIE DOET WAT EN WANNEER?	11
2 HET VOLGEN VAN DE ONTWIKKELING VAN KINDEREN	12
DOSSIER.....	12
DE DOORSTROOM IN DE SCHOOL (VERTRAGEN/VERSNELLEN).....	13
PROCEDURE ADVISERING EN VERWIJZING NAAR HET VO	14
NIEUWE LEERLINGEN.....	15
3 COMMUNICATIE	16
4 OVERIGE	18
VVE.....	18
GGD.....	19
DE LINGT	19
BIJLAGEN	19
BIJLAGE 1 SOCIALE KAART BUNSCHOTEN.....	19
BIJLAGE 1 ZORGRROUTE SAMENWERKINGSVERBAND DE EEM	20
BIJLAGE 2 DOORGAANDE LIJN CALVIJNSCHOOL- VOORTGEZET ONDERWIJS.....	21
BIJLAGE 3 PROTOCOL OVERGANG GROEP 1-2-3	23
BIJLAGE 7 BELEID TALENT IN BLOEI.....	49

Voorwoord

Ieder kind is een uniek schepsel van God, met ieder zijn eigen talenten en gave. Met behulp van dit zorgplan willen we laten zien op welke manier wij hen kunnen/willen begeleiden gedurende de tijd dat ze bij ons op school ingeschreven zijn. Het is geschreven voor u als ouders, maar ook voor ons als leerkrachten. We willen met dit document bereiken dat u een duidelijk beeld heeft van hoe de zorg in de school geregeld is. Voor de leerkrachten is het een 'handboek' van de zorg. Op deze manier is het helder wanneer, welke stappen verwacht worden in het verlenen van zorg voor uw kind.

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan het handelingsgericht werken. Met handelingsgericht werken geven wij onze zorgcyclus vorm. Het is een praktische manier van werken waardoor we in staat zijn om op verschillende niveau's te werken. Het tweede hoofdstuk geeft meer inzicht in hoe we de kinderen volgen. Op welke wijze toetsen we en hoe volgen we ook de sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen. Het werken met kinderen neemt met zich mee dat we veel overleggen met ouders. Hoe we dit organiseren is vermeld in hoofdstuk drie. Tot slot hebben we een hoofdstuk waarin we diverse zaken bespreken die te maken hebben met de zorg van leerlingen. Ook wordt soms vermeld naar de andere plannen die de Calvijnsschool heeft, zoals het veiligheidsplan. Naast het zorgplan zijn het veiligheidsplan en het schoolplan belangrijke documenten. Deze drie plannen omvat bijna alles waar we hier in school mee werken.

1 Handelingsgericht werken

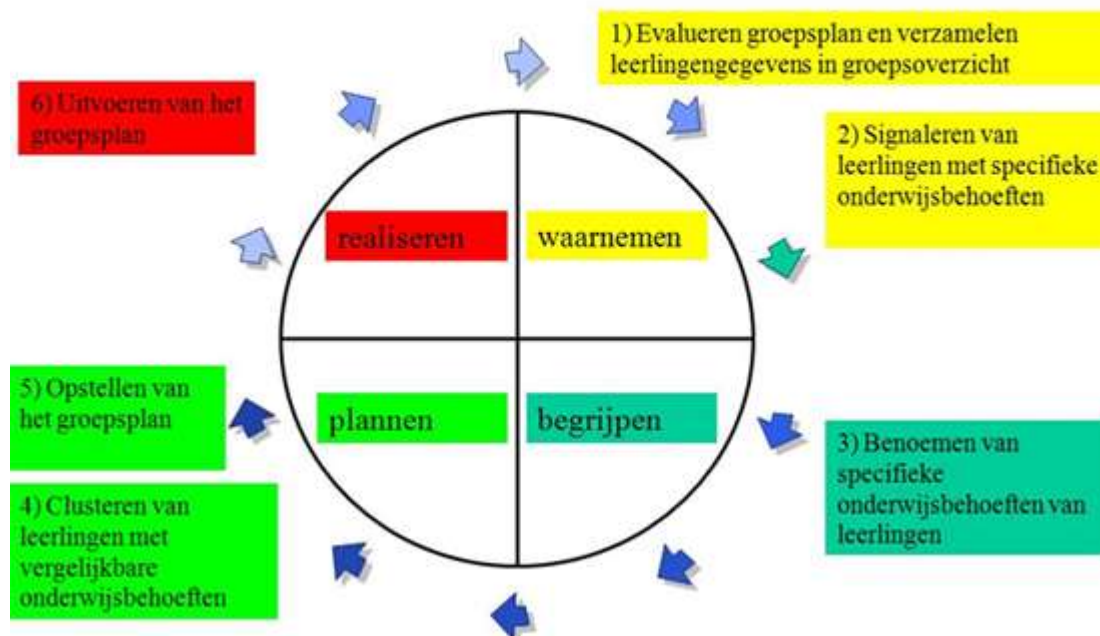
Ieder kind op school verdient onze zorg. Vanuit het traject afstemming werken we als school aan deze zorg. Het handelingsgericht werken (HGW) is het kader van waaruit we de kinderen begeleiding willen geven. Met HGW beogen wij de kwaliteit van ons onderwijs en de begeleiding van al onze kinderen te verbeteren. HGW maakt adaptief onderwijs en doeltreffende kindbegeleiding concreet, zodat ons team effectief kan omgaan met verschillen tussen kinderen. HGW is een planmatige en cyclische werkwijze waarbij we de volgende zeven uitgangspunten toepassen.

1. De onderwijsbehoeften van kinderen staan centraal: wat heeft een kind nodig om onderwijsdoelen te behalen?
2. Het gaat om afstemming en wisselwerking: het gaat niet alleen om het kind, maar om het kind en de wisselwerking met zijn omgeving. Het gaat om het kind in deze groep, bij deze leerkracht, op deze school en van deze ouders.
3. De leerkracht doet ertoe: de leerkracht realiseert passend onderwijs en levert daarmee een cruciale bijdrage aan een positieve ontwikkeling van de kinderen.
4. Positieve aspecten zijn van groot belang: van zowel kind, leerkracht, school, de groep en ouders. Positieve factoren bieden aanknopingspunten voor het stellen van ambitieuze doelen en om een succesvol plan van aanpak te kunnen uitvoeren.
5. We werken constructief samen: samenwerking tussen leerkracht, kind, ouders interne en externe begeleiders is noodzakelijk om een effectieve aanpak te realiseren.
6. Ons handelen is doelgericht: het team formuleert korte- en lange termijndoelen voor het leren, de werkhouding en het sociaal-emotioneel functioneren van alle kinderen en evalueert deze in een cyclus van planmatig handelen.
7. De werkwijze is systematisch, in stappen en transparant: het is voor betrokkenen duidelijk hoe de school wil werken en waarom.

De zeven uitgangspunten bieden een kader. We streven ernaar alle uitgangspunten tot hun recht te laten komen binnen een cyclisch proces. Het werken volgens de zeven uitgangspunten kan een omslag in denken betekenen, zoals:

- Van wat een kind heeft (het probleem) naar wat een kind nodig heeft van de leerkracht:
- Van probleem gericht naar oplossingsgericht denken en handelen:
- Van een school die ouders informeert naar een school die tevens de ervaringsdeskundigheid van ouders benut in haar onderwijs.

Handelingsgericht werken

De cirkel van handelingsgericht werken

We onderscheiden vier verschillende fases met in totaal zeven stappen.

- Fase 1. Waarnemen/signaleren

Stap 1: verzamelen van kindgegevens

Stap 2: signaleren van kinderen die extra begeleiding nodig hebben

Stap 2a: bepalen van de doelen voor de komende periode

- Fase 2. Begrijpen/analyseren

Stap 3: benoemen van de onderwijsbehoeften van kinderen

- Fase 3. Plannen

Stap 4: clusteren van kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften

Stap 5: opstellen van een groepsplan

- Fase 4. Realiseren

Stap 6: uitvoeren van het groepsplan

De stappen 1, 2 en 3 staan in notities in Parnassys. Die geven per kind een overzicht van de gegevens uit de toetsen, observaties en gesprekken en tevens de onderwijsbehoeften.

De stappen 4 en 5 verwerken we in een groepsplan. Daarin staat het basisaanbod voor de hele groep en het specifieke onderwijsaanbod voor enkele sub groepjes. Het groepsplan is het kerndocument waarmee we de ontwikkeling van kinderen in relatie tot de gestelde doelen en het onderwijsaanbod plannen, volgen en evalueren. We streven naar een preventieve aanpak. We kijken vooruit: wat zijn de doelen voor de komende periode en wat hebben onze kinderen nodig om die doelen te bereiken?

Fase 1: Waarnemen

Stap 1: Verzamelen van kind-gegevens

Gedegen informatie verzamelen vraagt om een open en onbevooroordeelde manier van kijken en luisteren. We stellen ons hierbij eerlijk en nieuwsgierig op. In de fase van het waarnemen verzamelt en ordent de leerkracht gegevens over alle kinderen en over de resultaten van het aanbod. Het gaat om gegevens uit observaties, analyses van het werk, gesprekken met

kinderen en ouders, de resultaten op methodeonafhankelijke en methode gebonden toetsen en via de overdracht van vorige leerkracht.

Stap 2 en 2a: Signaleren van kinderen die iets extra's nodig hebben

In deze stap bepalen we welke doelen we voor de komende periode met de *hele* groep willen bereiken. Deze doelen betreffen de leerontwikkeling, de werkhouding en de sociaal emotioneel functioneren. Welke kinderen hebben extra begeleiding nodig om deze doelen te behalen? Leerkrachten signaleren deze kinderen op basis van meetbare criteria. Bij het signaleren gaat het om alle kinderen die meer nodig hebben dan het regulier basisaanbod. We signaleren niet alleen kinderen met een D of E niveau maar ook de kinderen met een leer- of ontwikkelingsvoorsprong. Daarnaast signaleren we ook de kinderen met een opvallende werkhouding, een specifieke leerstijl of die specifieke sociaal-emotionele vaardigheden missen of juist bezitten.

Fase 2: Begrijpen

Op basis van de eerste twee stappen zetten we stap 3 in.

3: benoemen van de onderwijsbehoeften van kinderen

We formuleren doelen voor de hele groep en benoemen de onderwijsbehoefte van elk kind. Dit doen we door onszelf de vraag te stellen "wat vraagt dit kind van ons?". We maken hierbij gebruik van de notities stimulerende factoren, belemmerende factoren en onderwijsbehoeften. Er zijn kinderen die te weinig hebben aan het reguliere basisaanbod. Zij hebben extra begeleiding nodig om bepaalde vaardigheden te leren. Voor deze kinderen formuleren we voor die gebieden waarbij ze begeleiding nodig hebben- extra onderwijsbehoeften. Dit specifieke aanbod moet er voor zorgen dat een kind de beschreven doelen kan behalen. 1. Vanuit wat een kind al kan (de beginsituatie), formuleren we een of meer doelen: wat willen we bereiken? 2. Wat heeft dit kind extra nodig om dit doel te bereiken?

Fase 3: Plannen

Na het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften van de kinderen die extra begeleiding nodig hebben, zetten we de stappen 4 en 5 in de fase van plannen:

Stap 4: Clusteren van kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften

Nu we onze groep goed in beeld hebben gaan we kijken hoe we op een haalbare manier kunnen differentiëren. We doen dit door een aantal kinderen die hetzelfde nodig hebben samen te voegen in een of meer cluster van enkele kinderen.

Stap 5: Opstellen van het groepsplan

Nadat de kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften geclusterd zijn, beschrijven we het onderwijsaanbod voor de komende periode. We doen dit voor de hele groep, de subgroepen en eventueel enkele individuele kinderen. Een groepsplan bevat schriftelijke richtlijnen voor het onderwijs aan alle kinderen in de groep. Het bevat de didactische en pedagogische doelen voor de komende periode (10 weken) en wat de kinderen daarvoor nodig hebben.

Groepsbesprekingen)

De groepsbespreking van de leerkracht met de intern begeleider heeft een centrale plaats in de HGW cyclus. Deze besprekingen zijn in de jaarplanning opgenomen. Met het bijwerken van en het evalueren van het groepsplan, ronden we de cyclus af. Tegelijkertijd starten we de nieuwe cyclus, waarin we een nieuw groepsplan opstellen.

Vorbereiding van de groepsbespreking

Een grondige voorbereiding is voorwaardelijk voor het welslagen van de groepsbespreking. IB en leerkracht bereiden zich beiden voor.

Vorbereiding leerkracht:

- Evaluatie van het vorige groepsplan
- Het evalueren van de opbrengsten; zijn de doelen bereikt die genoemd zijn in de groepsplannen?
- Welke kinderen zullen de komende periode extra begeleiding nodig hebben?

Zorgplan Calvijnsschool

- Stelt doelen en onderwijsbehoeften bij.
- Clustert kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften en beschrijft de nieuwe aanpak.
- Zet de bespreekpunten op een rij.
Het formulier 'groepsbespreking' in Parnassys wordt hierbij gebruikt.

Vorbereiding IB:

- De IB 'er bestudeert ter voorbereiding op de bespreking het groepsplan, de resultaten en het ingevulde formulier 'groepsbespreking'.

Uitvoering van de groepsbespreking:

De reflectie van de leerkracht op het eigen handelen in relatie tot het groepsplan staat centraal. Het is van groot belang dat de leerkracht daarom ook aangeeft welke punten zij/hij wil bespreken. De groepsbespreking kent echter wel een aantal vaste agendapunten:

- Bespreekpunten en hulpvragen van de leerkracht en de intern begeleider.
- Evaluatie vorig groepsplan: zijn de doelen behaald?
- Aandachtspunten voor de hele groep: hoe is bv. het werkklimaat?
- Inzoomen op bepaalde kinderen: bij welke kind(en) heb je vragen?
- Realiseren van het groepsplan: heeft de leerkracht bij de uitvoering ondersteuningsbehoeften?
- Motivatie, zelfvertrouwen en competentie: waar heeft de leerkracht zijn of haar begeleidingsbehoeften?
- Groepsbezoek: welke observatievragen heeft de leerkracht voor de interne begeleider?
- Aanmelding voor één of meerdere kinderen voor de leerlingbespreking: het betreft hier die kinderen die we diepgaander willen bespreken.

De leerkracht is "eigenaar" van het groepsplan. De IB coacht, stuurt aan en ondersteunt. De IB verwerkt en bewaakt de afspraken in een verslag (formulier 'groepsbespreking'), dit wordt vastgelegd in Parnassys. Ook wordt vastgelegd wie verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de acties. Een belangrijke actie is het verwerken van de kind-specifieke gegevens in het groepsplan door de groepsleerkracht. De relevante handelingen m.b.t. de zorg aan kinderen worden vastgelegd. Het groepsplan vormt een richtlijn gedurende een vooraf vastgestelde periode voor de leerkracht zelf, maar is ook belangrijk in de overgang naar de volgende groep.

Het groepsbezoek

Een groepsbezoek is altijd goed voorbereid. De leerkracht geeft aan wat haar/zijn hulpvraag is bij de observatie, welke vragen zij/hij heeft, wanneer er geobserveerd wordt en waar de observatie zich precies op richt. Het groepsbezoek kan worden gedaan door IB, externen en leidinggevenden.

Fase 4: Realiseren

Stap 6: Uitwerking groepsplan

Om het groepsplan zo soepel mogelijk te laten verlopen is een goed klassenmanagement voorwaardelijk. Het groepsplan is beschikbaar in Parnassys.

Nadat alle stappen doorlopen zijn, begint de cyclus weer opnieuw bij fase 1. Zo zijn we continu bezig met de zorgcyclus.

De verschillende ondersteuningsniveau 's

De schaal van zorg/ondersteuning in relatie tot HGW kan op de volgende manier weergegeven worden.

Ondersteuningsniveau 1: Basisaanbod door de leerkracht binnen de groep.

Het kind wordt gevolgd in de groep. De leerkracht is verantwoordelijk voor leerstofaanbod en begeleiding, waarbij het groepsplan het uitgangspunt vormt. De IB-er fungeert als klankbord voor de leerkracht en heeft een stimulerende en bewakende taakstelling t.a.v. de groep en de individuele kinderen.

De algemene zorg heeft een preventieve functie.

Kenmerken van algemene zorg zijn:

- Helderheid over de na te streven (minimum) doelen
- Structurele signaleringsdocumenten
- Optimale taakgerichte leertijd
- Consequente pedagogische – didactische aanpak voor de leerkracht
- Een positief werkklimaat
- Bevorderen van deskundigheid en vaardigheid

Ondersteuningsniveau 2: Extra ondersteuning door de leerkracht binnen de groep.

Wanneer de leerkracht signaleert dat de ontwikkeling van een kind op één of meerdere ontwikkelingsgebieden stagneert of sneller gaat dan de rest van de groep, stemt de leerkracht het onderwijsaanbod af op de specifieke onderwijsbehoeften van het kind. In het groepsplan beschrijft de leerkracht concreet op welke wijze (doelen, aanpak, richtinggevers voor weekplanning) het onderwijsaanbod vorm wordt gegeven.

De extra zorg kan in het handelen van de leerkracht tot uitdrukking komen door:

- Meer gerichte leer- en instructietijd
- Extra korte specifieke begeleiding
- Een aangepaste groepsorganisatie
- Extra pedagogische maatregelen

Ondersteuningsniveau 3: Extra ondersteuning in samenspraak met IB-er, maken van een individueel HP

Wanneer een kind, na de evaluatie in het cyclisch proces, de doelen onvoldoende bereikt heeft, of de doelen onvoldoende uitdaging bieden en onduidelijk is wat de kind nodig heeft, wordt het kind besproken tijdens de groepsbespreking met de IB-er. Mocht tijdens de groepsbespreking blijken dat er meer tijd nodig is om goed in te kunnen zoomen op de onderwijsbehoeften van een kind dan wordt een afspraak gepland voor een leerlingbespreking. Er wordt afgestemd wie bij deze vervolgbespreking aanwezig zijn (denk ook aan ouders). De leerkracht bereidt deze bespreking voor middels het formulier 'leerlingbespreking' in Parnassys. De bespreking onderscheidt drie fasen: overzicht, inzicht en uitzicht. De leerkracht krijgt handelingsgerichte adviezen die verwerkt worden in het groepsplan en/of een handelingsplan.

Leerlingbespreking

We doorlopen nu de HGW-cyclus op individueel niveau: Dit betekent intern overleg met leerkracht, IB en eventueel ouders. Ouders dienen altijd geïnformeerd te worden.

Deze bespreking kent drie stappen:

1. Wat gaat er goed en wat moeilijk?
2. Hoe zou het kunnen komen dat de situatie nu zo is?
3. Wat betekent de analyse voor de aanpak?

Ondersteuningsniveau 4: Als de aanpak niet werkt dan.....Aangepaste doelen

Het schoolbezoek

Een schoolbezoek is een gepland overleg tussen leerkracht, IB, schoolbegeleider en eventuele andere externe deskundigen. Het is gericht op een individueel kind, met als doel het verkennen van, meer inzicht krijgen in en het beantwoorden van de ondersteuningsbehoefte van het kind, de leerkracht of ouders. Van dit overleg wordt een verslag gemaakt. Ook dit overleg kent de drie stappen beschreven bij de leerlingbespreking. Ouders worden vooraf geïnformeerd en evt. ook uitgenodigd voor dit overleg.

Individueel handelingsplan

Ons uitgangspunt is dat waar mogelijk we in het groepsplan aan de specifieke onderwijsbehoeften van de kinderen tegemoet willen komen. Het werken met een veelheid aan individuele handelingsplannen bleek in de praktijk niet haalbaar. Op onze school wordt incidenteel een individueel handelingsplan opgesteld. Het besluit om een individueel handelingsplan op te stellen wordt in het schoolbezoek genomen, bijvoorbeeld als de bijzondere aanpak van een kind onvoldoende gespecificeerd kan worden in een groepsplan.

Voor kinderen met Dyslexie en/ of arrangement, of in de weg naar aanvraag, arrangement of dyslexieverklaring, wordt altijd een individueel handelingsplan gemaakt en geëvalueerd. In een individueel handelingsplan staat aangegeven hoe de komende periode aan de specifieke onderwijsbehoeften van een kind tegemoet gekomen gaat worden. Het handelingsplan kan een bijlage zijn bij het groepsplan en is erop gericht dat het kind weer gaat profiteren van het groepsplan. Het handelingsplan is van tijdelijke aard en is voor dezelfde periode als het groepsplan. Het handelingsplan wordt door de groepsleerkracht geëvalueerd. Bij onvoldoende resultaat of voortgang wordt het kind opnieuw besproken in de bespreking of ZAT.

Individuele leerlijn voor de leerling (leerrendement / uitstroomperspectief/ passend perspectief) het Ontwikkelingsperspectief

Soms kan het zo zijn dat een kind na intensief begeleiden te weinig vooruitgang boekt en een groepsplan / individueel handelingsplan niet meer volstaat. In het kader van Passend Onderwijs treffen wij dan in samenspraak met ouders voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften aparte voorzieningen en bieden wij planmatige zorg: een eigen leerlijn voor één of meerdere vakken. Bij voorkeur start een OPP vanaf groep 6. Daarvoor wordt geprobeerd met extra hulp het kind zo lang mogelijk bij de groep te houden. De eigen leerlijn wordt beschreven door IB-er en/of RT-er in het opgestelde ontwikkelingsperspectief (OPP). Bij de beslissing om over te gaan tot een eigen leerlijn is er altijd overleg met de IB, de leerkracht(en) en ouders, aangevuld met andere deskundigen.

Ondersteuningsniveau 5: Toekennen van een arrangement of plaatsing op een andere voorziening die past bij de ondersteuningsbehoeften van de kind

De school kan geen passend onderwijsaanbod voor een kind realiseren. Er is sprake van handelingsverlegenheid van de school. Het kind heeft een andere voorziening nodig die beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van het kind. Denk aan: een arrangement, een andere basisschool, SBO, of REC 1 - 4. Dit wordt gedaan door de IB-er bij het samenwerkingsverband De Eem en of Auris. De onderwijsondersteuner wordt ingeschakeld. Samen met alle betrokken partijen (denk aan ouders, leerkrachten, IB-er, externe deskundigen) wordt een gesprek gepland om in kaart te brengen wat de leerling nodig heeft.

Over het toewijzen van een arrangement, en voor plaatsing op een andere school beslist het Multi Disciplinaire Team (MDT). Bij een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) melden ouders aan en hebben de keuzevrijheid voor plaatsing.

Onderzoek door externe deskundigen:

De leerkracht heeft met de ouders gesproken over het leer- of gedragsprobleem, en heeft overleg gehad met de intern begeleider. School en ouders overleggen samen over de te nemen vervolgstappen. (o.a. consultatie externe deskundigen, observatie, intern onderzoek, onderzoek door externe deskundigen)

Voordat er tot een onderzoek door een extern bureau of Cordeo Onderwijspunt kan worden besloten moet er eerst een aantal maatregelen zijn genomen om verbetering in het gedrag of leerproces te bewerkstelligen. Deze interventies worden vastgelegd in het groepsplan en/of handelingsplan. Heeft dit te weinig effect en denkt de school aan een onderzoek door een extern bureau of Cordeo Onderwijspunt, dan dient er een duidelijke hulpvraag te liggen t.a.v. de aanpak van een bepaald kind, de school is "handelingsverlegen". De opbrengst van het uit te voeren onderzoek zou moeten resulteren in een grotere "handelingsbekwaamheid". Wanneer de school (leerkrachten, IB, directie) geen probleem ervaart in de begeleiding van een kind met een leer- en/of gedragsprobleem, wordt er geen handelingsverlegenheid ervaren en dus geen onderzoek bij externe deskundigen aangevraagd.

Indien er aanwijzingen zijn dat de leer-/gedragsproblemen hun oorzaak vinden in een eventueel aanwezige persoonlijkheidsstoornis kunnen de ouders het advies krijgen om hun kind extern te laten onderzoeken. Er zijn dan mogelijkheden bij bijvoorbeeld kinderarts (via huisarts), sociaal team de Linght, Bureau jeugdzorg, GGD, of andere externe bureaus. Op school hebben we hier voor een adressenlijst beschikbaar.

Ook school kan hierin het initiatief nemen. Als er handelingsverlegenheid is, of dreigt te ontstaan in de toekomst, kan de school, in overleg met de ouders, stappen ondernemen om een diagnostisch onderzoek te laten verrichten bij een externe instantie. In eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid tot het initiëren van een onderzoek naar persoonlijkheidsstoornissen bij de ouders.

Kinderen met gedrags- of leerproblemen aan wiens ontwikkelbehoeften de school in voldoende mate tegemoet kan komen, worden dus niet door de school voor een onderzoek aangemeld. De voortgang die een kind al dan niet maakt, is aantoonbaar doordat de groei (zowel didactisch als sociaal-emotioneel) wordt bijgehouden in het Cito LOVS en KanVAS (Kanjer Volg en Advies Systeem). Daarnaast zijn er uiteraard de rapporten en observaties.

Externe Ondersteuning van leerlingen

Externe ondersteuning van leerlingen (bijv. logopedie, fysiotherapie, RT, e.d.) aangevraagd door ouders, vindt in principe niet plaats onder schooltijd.

De inspectie zegt hierover het volgende:

In principe dient het onderwijs, inclusief eventueel benodigde extra zorg, te worden verzorgd door de school waar de leerling staat ingeschreven. De leerling is ook gehouden deel te nemen aan alle voor hem/haar bestemde onderwijsactiviteiten, inclusief de nodig geachte extra zorg. Beide aspecten zijn in de wet vastgelegd.

Als vanuit de ouders een verzoek wordt gedaan om een leerling remedial teaching door een derde partij te laten volgen onder schooltijd, is dat feitelijk in strijd met de twee hiervoor genoemde principes. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen waarin de school het wenselijk acht om op het verzoek van de ouders in te gaan. In die gevallen kan de directeur op basis van de Leerplichtwet de leerling vrijstelling verlenen van de schoolbezoekplicht (Leerplichtwet artikel 11, lid g en artikel 14); het is echter aan de school om te bepalen of en in welke gevallen een dergelijke vrijstelling verleend wordt.

Als onze inspecteurs in het toezicht constateren dat een school externe remedial teaching onder schooltijd toestaat, dienen zij te wijzen op de risico's die dit met zich mee kan brengen, met name de mogelijke ongelijke behandeling van leerlingen. Het mag niet zo zijn dat leerlingen van noodzakelijke zorg worden uitgesloten omdat hun ouders dat niet kunnen of willen bekostigen. Een tweede punt is of het wenselijk is dat leerlingen in het voorkomende

Zorgplan Calvijnsschool

geval onderwijstijd verliezen met het reizen naar de plek waar de remedial teaching wordt gegeven. Met name door het eerstgenoemde aspect kan toestaan van (extra) remedial teaching op kosten van ouders onrust binnen de school ontstaan.

Concluderend:

Onder bepaalde omstandigheden kan gedoogd worden dat door ouders betaalde remedial teaching onder schooltijd wordt gegeven. De school dient echter altijd de noodzaak van de constructie te kunnen beargumenteren en moet kunnen aangeven waarom zij zelf niet in staat geacht mag worden om in deze kennelijk noodzakelijke zorg te voorzien.

De zorgroute: wie doet wat en wanneer?

Wat vindt plaats?	Welk moment?	Wie neemt deel?	Vorbereiding	Wat wordt besproken?	Vastlegging	Wie legt vast?
Groepsbespreking en groepsbezoek	4x per jaar een gesprek en minimaal 1x per jaar een bezoek	LK en IB	<i>Formulier:</i> 'groepsbespreking' door de LK. Geactualiseer de leerlingengegevens en groepsplan	Aanpak hele groep – lukt het om af te stemmen op de onderwijsbehoefte en Eigen inbreng onderwerpen LK	IB maakt verslag van gesprek en zet deze in Parnassys in het formulier 'groepsbespreking'.	IB
Gesprekken met ouders en/of kind	Dit wordt vastgelegd tijdens het startgesprek aan het begin van het jaar	Leerkracht en indien nodig IB		Zorgen worden gedeeld, mogelijkheden worden verkend en afspraken worden gemaakt	Individuele notitie in Parnassys	LK
Gesprekken met collega's	Wanneer nodig, niet vooraf gepland	Leerkracht en indien nodig IB		Zorgen worden gedeeld, mogelijkheden worden verkend en afspraken worden gemaakt	Individuele notitie in Parnassys	LK
Leerling - bespreking	Vaste momenten: 3x in het jaar na elk groepsbespreking indien nodig. Overleg leerlingen met een arrangement/OPP.	Leerkracht(en) IB Soms de ouder Eventueel: AB Logopedist Psycholoog Andere specialist	Formulier: 'leerlingbespreking'	Het beantwoorden van de hulpvraag van de leerkracht. Doel stellen voorafgaand aan de II - bespreking	Eventueel aanpassing in groepsplan, maken van een individueel HP. Afspraken m.b.t. een onderzoek, observatie of eventueel inbrengen schoolbezoek Afspraken worden in Parnassys beschreven bij het kind	LK maakt HP en notitie
Aanmelding indien nodig bij Het Cordeo Onderwijspunt of SWV De Eem of Auris	Na GGS en leerlingbespreking en gesprek met ouders en eventueel kind	IB	Formulier: aanmelding school-bezoek en/of ontwikkelperspectief (OP) in Parnassys in combinatie met aanmelding ondersteuning gsvraag	Onderwijsbehoefte en de inhoud van de verschillende formulieren	De formulieren worden als bijlage in Parnassys bij het kind toegevoegd of op de website van swv De Eem ingevuld.	IB
Overleg MT (BC, IB en DI)	Op geplande tijdstippen	Bouwcoördinatoren, IB en Directeur		Vorbereiding studiedagen Vorbereiding vergaderingen Uitslagen toetsen analyseren Wat verder ter tafel komt	Verslag van hetgeen besproken wordt	IB BC DI

2 Het volgen van de ontwikkeling van kinderen

Hoe gaat het met het kind en welke ontwikkelingen maakt het door?

Willen we samen verantwoordelijk zijn voor de antwoorden op deze vragen en gericht aanbod hebben, dan dienen we het kind goed in beeld te hebben en ook te houden.

Daartoe maken we gebruik van diverse instrumenten en overlegsituaties.

Dossier

Het is de verantwoordelijkheid van school om duidelijk zicht te krijgen op de factoren die invloed hebben op de ontwikkeling van de kinderen op school. Daarom bouwen we voor alle leerlingen een dossier op in Parnasyss.

- Groepsplannen, individuele handelingsplannen (ontwikkelingsperspectieven), historisch overzicht met afspraken, uitslagen van onderzoeken.
- De gegevens van het Cito-volgsysteem en de uitkomsten van de methode gebonden toetsen.
- De gegevens van gestandaardiseerd onderzoek naar de sociaal-emotionele ontwikkeling; de resultaten van KanVas.
- Rapportage van onderzoek door externe deskundigen, die betrokken zijn bij de schoolse ontwikkeling van een kind.
- Een overzicht van de speciale onderwijsbehoeften van het kind
- Verslagen van gesprekken met ouders.

CITO toetsen

De volgende CITO toetsen worden afgenomen

Kleuters	Cito taal voor kleuters M1 en E2 voor de VVE kinderen
	Cito rekenen voor kleuters LOVS M2
	Cito taal voor kleuters LOVS M2
Groep 3 - 8	Cito spelling
	Cito drie minuten toets
	Cito AVI
	Cito rekenen
	Cito begrijpend lezen

In de schoolgids staat een overzicht van de gebruikte methodes voor de verschillende vakgebieden. Daarvan worden de cijfers in Parnasyss bijgehouden.

Kanjer vragenlijst

De functie van de Kanjervragenlijst is: leerkrachten in staat stellen hun leerlingen beter te begrijpen, te begeleiden en te ondersteunen in hun sociaal functioneren in de klas. Naar aanleiding van de uitslag kan de leerkracht in gesprek gaan met de leerling en zijn of haar ouders. In overleg met de ouders kan vervolgens een handelingsplan worden opgesteld. Tevens kan de leerkracht bepaalde oefeningen (van de Kanjertraining) extra inzetten in de klas en/of extra aandacht besteden aan het eigen leerkrachtgedrag. Als leidraad hiervoor kunnen de uitslagen van de vragenlijst en de pedagogische adviezen worden gebruikt. Er zijn vragenlijsten voor leerkrachten over leerlingen en voor leerlingen zelf. Daarnaast wordt er een sociogram ingevuld. De leerlingen lijsten en sociogram worden door leerlingen van groep 6-8 ingevuld. Tot slot wordt er een mail gestuurd naar ouders met informatie over het sociaal emotioneel klimaat van de klas. Zo zijn ouders op de hoogte wat er speelt in de klassen.

Opbrengst gericht werken OGW

Op onze school willen wij het OGW vorm geven door jaarlijks minimaal 1x een trendanalyse te doen op de Citoresultaten. Deze resultaten worden verzameld door de IB en besproken op een plenaire teamvergadering. Verwacht wordt dat alle collega's bij deze vergadering aanwezig zijn.

De directeur en de IB bewaken de gemaakte afspraken en komen hier in verschillende gesprekken met de collega's op terug. M.b.t. opbrengst gericht werken zijn we in ontwikkeling als het gaat om het kijken naar alle data rond een leerling, het analyseren en interpreteren van deze gegevens. Het is een speerpunt dat verdere aandacht vraagt.

KIJK

De kleuters maken niet veel toetsen. De Cito voor groep 1 wordt niet meer afgenomen, behalve voor de VVE kinderen. In plaats daarvan gebruiken we het observatie programma Kijk.

De volgende observatie lijnen worden bijgehouden

1. Basissenmerken
2. Betrokkenheid
3. Spelontwikkeling
4. Auditieve waarneming
5. Spraak en taal ontwikkeling
6. Beginnende geletterdheid
7. Beginnende gecijferdheid
8. Cognitieve ontwikkeling
9. Kleine motoriek
10. Grote motoriek

Overdracht tussen 2 leerjaren

Aan het einde van het cursusjaar staan er twee soorten overdrachtsgesprekken gepland. Ten eerste de zorggesprekken. Tijdens deze gesprekken worden de leerlingen besproken, die we met de leerkrachten van huidige en toekomstige groep bespreken. Vragen die aan bod komen zijn; Hoe gaat het met deze leerling, is het nodig om een arrangement aan te vragen, is er sprake van een doublure, heeft deze leerling vanaf het begin ondersteuning nodig en op welk gebied. Het gaat hier om de leerlingen die de meeste ondersteuning nodig hebben, meestal zijn het er twee of drie per groep. Daarnaast hebben we de groepsgesprekken. Bij deze gesprekken gaan we in op de onderwijsbehoefte van de groep. Wat heeft deze groep nodig van de leerkracht, hoe gaat met het de afzonderlijke vakken; spelling, rekenen en taal. Op basis van deze informatie kunnen leerkrachten hun eerste groepsplannen maken voor het nieuwe jaar.

De doorstroom in de school (vertragen/versnellen)

In de wet wordt aangegeven dat leerlingen de basisschool in 8 aaneensluitende jaren moet kunnen doorlopen. Wanneer er bij ons op school sprake is van versnellen of vertragen wordt dit onderbouwd met argumenten en toetsresultaten. Voor dit kind wordt dan een handelingsplan opgesteld.

Wanneer gaat een kind vertragen? (blijven zitten)

We nemen de beslissing van vertragen alleen als de resultaten en de ontwikkeling van de leerling structureel achter blijven dan dat je zou mogen verwachten t.a.v. leeftijdgenootjes. Als we als school geen andere oplossing voor deze leerling hebben dan zou zitten blijven een optie kunnen zijn. We streven er naar om het kind binnen de huidige groep te houden, tenzij het niet anders mogelijk is. De beslissing wordt zorgvuldig genomen op basis van feiten, analyses en de afweging of de doublure meerwaarde heeft voor het kind.. We bedoelen met meerwaarde dat we - voor zover mogelijk is - inschatten dat een jaar extra er voor kan zorgen dat een leerling zich daarna op gemiddeld niveau

kan door ontwikkelen. Voorafgaand wordt ook altijd een IQ onderzoek uitgevoerd. Zo wordt ook vastgesteld wat de mogelijkheden zijn van het kind.

Wanneer mag een kind versnellen?

We laten een leerling alleen versnellen als de resultaten en de ontwikkeling van het kind boven het niveau ligt dat men zou verwachten in vergelijking met leeftijdsgenootjes. We toetsen deze leerlingen door en analyseren het niveau van de leerling. Bij de beslissing wordt de sociaal emotionele ontwikkeling nadrukkelijk meegenomen.

Ouders worden in dit proces meegenomen. De beslissing wordt uiteindelijk door de school genomen.

Het beleid t.a.v. de oktober, november en december leerlingen in groep 1 en 2:

Wat zegt de Inspectie van het Onderwijs hierover?

Het percentage kleutergroepverlenging is te hoog wanneer het boven de 12% ligt. In het inspectierapport wordt dan vermeld dat de school afwijkt van het landelijke beeld. Het percentage wordt berekend door de groep late leerlingen in groep 3 te delen door het aantal leerlingen in groep 3, exclusief de zittenblijvers van groep 3. Een te hoog percentage kleutergroepverlenging is des te relevanter als de school geen beleid voert ten aanzien van de doorstroming van groep 1 naar 2 en groep 2 naar 3. In dat geval spreekt de inspectie de school erop aan dat beleid ontbreekt. In het inspectierapport kunnen de bevindingen van het gesprek worden opgenomen. Van scholen mag worden verwacht dat zij argumenten hebben wanneer zij leerlingen in de leerjaren 1 en 2 een verlengde kleuterperiode geven.

Hoe willen we hiermee omgaan?

Niet de leeftijd, maar het ontwikkelingsniveau en het ontwikkelingsverloop bepalen de schoolloopbaan van een kind. De inspectie verwacht een duidelijke beargumentering en onderbouwing van de school bij kleutergroepverlenging. Dit geldt uiteraard ook voor een versnelde doorstroming. Op onze school werken we met het leerlingvolgsysteem van KIJK. Dit is een door de inspectie goed beoordeelde volgmethod.

Bij aanmelding informeert de directie de ouders van herfstleerlingen over het beleid. Zij maakt inzichtelijk naar ouders hoe de schoolloopbaan van een kind kán verlopen, dat verlengen van de kleuterperiode dus tot de mogelijkheden behoort. Het advies van de school is bindend. Doel is wel om dit besluit in goed overleg te nemen. Bij een verlenging geeft de school duidelijk aan hoe zij de ontwikkeling van het kind verder gaat stimuleren. Alle herfstleerlingen worden in groep 2 in februari, na de Cito, expliciet door de leerkracht samen met de IB, bekeken op hun totale ontwikkeling.

Herfstkinderen die regulier doorstromen vragen extra aandacht. Ze moeten immers in minder dan twee leerjaren voldoende ontwikkeling doormaken om de leerlijnen te kunnen volgen.

Zie voor een verdere uitwerking van dit beleid:

Document kleuterverlenging/versnelling.

Procedure advisering en verwijzing naar het VO

De Calvijnsschool vindt het heel belangrijk dat er een goed advies wordt gegeven voor de vervolgschool. We hebben hiervoor een protocol opgesteld dat in de bijlage is toegevoegd. Hierin staat stap voor stap de activiteiten beschreven. In groep 7 beginnen de leerkrachten al om ouders en kinderen te informeren. Dit gebeurt door het uitstroomprofiel bij te voegen bij het rapport, maar ook doordat kinderen naar de Entree toets toewerken. Eind groep 7 maken de kinderen de Entreetoets in plaats van de Cito LOVS E7. Op basis van de Entree toets krijgen ze hun eerste advies. Tijdens de startgesprekken van groep 8 wordt dit advies besproken en ook gekeken aan welke doelen de komende tijd wordt gewerkt. Vervolgens zijn er de voorlopige en definitief

adviesgesprekken. Bij beide gesprekken worden ouders en kinderen uitgenodigd, zodat gezamenlijk wordt besproken wat het beste past bij het kind. Na het definitief advies maakt de leerling de CITO eindtoets. Afhankelijk van de score kan er nog een gesprek plaatsvinden.

Nieuwe leerlingen

Tussentijdse instromers d.m.v. verhuizing en/of op verzoek van de ouders.

We hanteren het volgende beleid ten aanzien van tussentijdse instromers:

- Ouders maken kennis met de school d.m.v. een gesprek met de directeur en evt. de Intern begeleider.
- De ouders worden toegelaten op grond van hun christelijke identiteit. Mocht het zijn dat ouders een andere identiteit hebben dan Gereformeerd Vrijgemaakt, Christelijk Gereformeerd of Nederlands Gereformeerd dan vindt er een toelatingsgesprek plaats met de bovenschoolse directeur en locatiedirecteur.
- Het desbetreffende kind mag een dagdeel kennis komen maken in de nieuwe klas. Hiervan wordt de leerkracht op de hoogte gesteld.
- Met de ouders, IBER en de leerkracht wordt een afspraak gemaakt om te praten over de ontwikkeling van het kind.
- Vanuit de vertrekkende school worden de gegevens opgestuurd naar onze school

In specifieke gevallen (ouders vragen om toelating zonder dat er een verhuizing aan vast zit) wordt er, mocht het nodig zijn met de leerling gesproken. De uiteindelijke beslissing wordt genomen door het MT en/of de leerkrachten die het desbetreffende kind in de toekomst in de klas krijgen. Daarnaast wordt er contact opgenomen met de huidige school van de leerling om na te vragen welke specifieke zorgen er zijn rond het eventueel vertrekkende kind.

3 Communicatie

Zoals uit voorgaande blijkt worden veel zaken vastgelegd. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de communicatie hierover verloopt, zowel intern als extern.

Interne communicatie

Dit betreft de communicatie binnen de school om de kwaliteit van onderwijs, en dus voor de zorg van alle kinderen, te verhogen.

De volgende geplande situaties kennen we:

- De gesprekkencyclus vanuit directie
- Management team vergaderingen
- Medezeggenschapsvergaderingen (MR)
- Teamvergaderingen
- Bouwvergaderingen
- Intervisie
- Diverse besprekingen passend binnen HGW (groepsbesprekingen en leerlingbespreking)
- De jaaroverdrachten (gekoppeld aan het groepsplan)
- Het maken van notities in Parnassys
- Het bijhouden van de KIJK dagboeken

Externe communicatie

1.Contacten met ouders (gesprek)

- Startgesprekken. Deze vinden plaats aan het begin van het schooljaar. Het doel van het startgesprek is om verwachtingen uit te spreken. Wat verwachten we van het komende schooljaar. Ook is er ruimte om het gespreksarrangement te bepalen. Hoe vaak zien ouders en leerkrachten elkaar.
- Ouderspreekavonden: Inclusief de startgesprekken zijn er 5 rondes oudergesprekken. Welke bezocht worden wordt vastgelegd in het gespreksarrangement. Als er opvallende ontwikkelingen zijn, is het natuurlijk altijd mogelijk om een extra gesprek aan te vragen.
- Medezeggenschapsraad: Zes keer per jaar vergadert de MR. De MR bestaat uit twee personeelsleden en twee ouders. De directeur wordt op verzoek uitgenodigd. De MR denkt en leest mee met de school en geeft gevraagd en ongevraagd advies.
- Klankbord groep. Er zijn twee soorten evaluatie avonden. De eerste is met de ouders van nieuwe leerlingen. Als een kind tussen de 3-6 maanden op school zit, worden ouders uitgenodigd om de eerste periode te evalueren. Wat ging goed en wat kon beter.
Daarnaast kunnen per groep twee ouders participeren in de klankbordgroep. Doel van dit gesprek is dat ouders kunnen uiten wat er leeft bij de ouders. De tips en tops voor de school. Niet altijd worden alle tips gelijk opgepakt. Maar voor de school is het goed om te weten wat er beter kan en wat er goed gaat.

2.Informatievoorziening:

- Ouderportaal: Ouders kunnen in Parnassys inloggen. De school heeft voor de ouders openstaan gegevens over:
 - methodetoetsen
 - methode onafhankelijke toetsen
 - notities
 - Rapport
 - Afwezigheid
- Website: Via de website van de school worden de ouders geïnformeerd over diverse zaken. Enkele beleidstukken staan er vermeld en actueel nieuws. Ook staat de groepsinformatie vanaf het begin van het schooljaar op de site.

Zorgplan Calvijnsschool

- Facebook – de foto's van activiteiten en uitjes worden steeds meer gepubliceerd via Facebook en minder via de website.
- Zinus- de school communicatie verloopt via Zinus. Ook kan ouders hun kinderen absent melden via zinus.
- Jaarboekje: In het Jaarboekje bevinden zich :
 - adresgegevens van o.a. leerlingen, leerkrachten, schoolcommissies
 - vakantierooster
 - jaarrooster
 - psalm – en gezangen rooster
 - informatie van MR

3. Contacten met externe organisaties

- Zorgfederatie Cordeo Onderwijspunt
- Opleidingsscholen VIAA in Zwolle, CHE in Ede, Driestar in Gouda, ROC Amersfoort en Midden Nederland in Amersfoort
- GGD-Eemland
- Vertrouwenspersoon van de school
- Centrum voor jeugd en gezin
- Jongerencentrum De Boei (maatschappelijke stage)
- Logopedist
- Kinderoefentherapeut
- Externe psychologenpraktijken
- Ambulante begeleiding REC, Auris
- Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven ter plaatse
- IB-Netwerk
- Scholen VO (o.a. Guido de Bres en Meerwegen)
- Dorpsbreed commissie Gezin School en Kerk (GSK)
- Wijkteam De Lingt
- SWV de Eem

4 Overige

In dit hoofdstuk worden enkele wetten, instanties en regelingen beschreven die van invloed zijn op de zorg van de leerlingen.

VVE

Waar staat VVE voor?

VVE staat voor: Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Dit is een verzamelnaam voor de methodische en systematische ondersteuning van de ontwikkeling van jonge kinderen, in de leeftijd van 2 tot 6 jaar. Dit vindt plaats door middel van een VVE programma.

Waarom VVE?

Een vroege aanpak van achterstanden in de (taal) ontwikkeling kan een slechte start op de basisschool voorkomen. Daarom is landelijk de regeling VVE van kracht geworden.

Voor wie is het VVE programma?

- VVE wordt aangeboden in peuterspeelzalen of dagopvang. Alle kinderen volgen het VVE programma. Maar het is speciaal gericht op kinderen van 2 tot 6 jaar die risico lopen op ontwikkelingsachterstand. Dit zijn doelgroepkinderen. Voor hen is het beter als zij 4 dagdelen komen, hiervoor zijn gesubsidieerde plaatsen beschikbaar.

Dit programma staat onder verantwoordelijkheid van de gemeenten.

- In de groepen 1 en 2 van de basisschool gaat het programma door voor de doelgroepkinderen.
Er is een onderwijsassistent aangesteld voor 1 x per week 20 min. VVE ondersteuning aan deze leerlingen. Dit programma valt onder de verantwoordelijkheid van de school.

Activiteiten

VVE in de praktijk – Voorscholen

- Methode Uk en Puk
- Geschoolde pedagogische medewerkers
- Doelgroepleerlingen op basis van consultatiebureau
- Logopedische screenings
- Boekenpret en verteltassen
- Ouderbijeenkomsten

VVE in de praktijk – Groep 1 en 2

- VVE ondersteuner voor taalondersteuning van doelgroepleerlingen
- Boekenpret en Bibliotheek op school
- Bouw – van groep 2 naar groep 3

Overige

- Doorgaande lijn dmv Kijk en warme overdracht
- Verbinding met Partners uit de zorg
- Verbinding met de bibliotheek
- Uitwisseling voor en vroegschool via bijeenkomsten, intervisie
- Monitor Sovee VVE resultaten

GGD

De GGD brengt 2x per schooljaar een bezoek aan school. Tijdens deze bezoeken staat centraal of er nog specifieke bijzonderheden zijn t.a.v. de leerlingen. Daarbij worden ook gegevens vanuit het consultatiebureau meegenomen. Daarnaast vindt er in groep 2 en in groep 7 een onderzoek plaats t.a.v. de gezondheid van de kinderen.

De Lingt

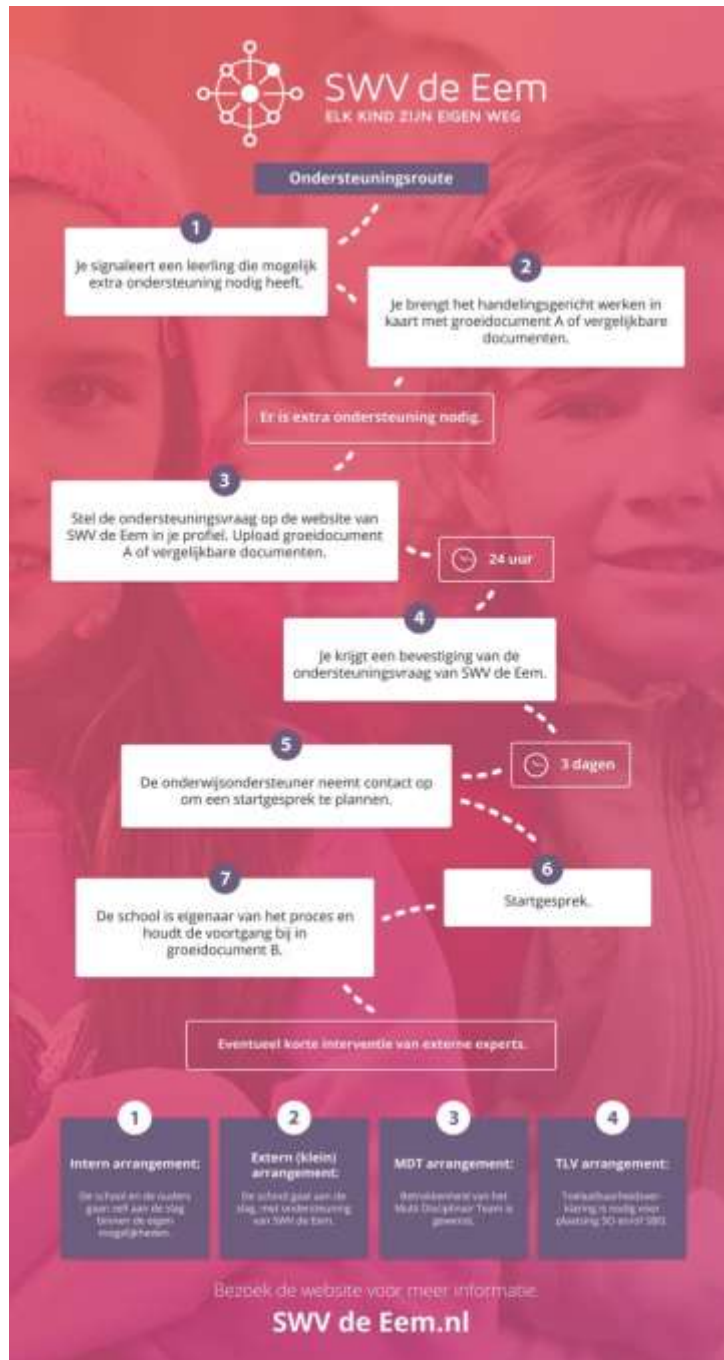
Sociaal Team De Lingt is er voor alle inwoners van Bunschoten-Spakenburg, Eemdijk en Zevenhuizen. Het team organiseert de zorg op een nieuwe manier: dicht bij huis, snel en passend bij uw vraag en met één vast contactpersoon. Het team heeft de thuisbasis in het gemeentehuis en werkt samen met het Zorgloket. De hulpverlening zelf wordt, als u dit wil, zoveel mogelijk bij u thuis uitgevoerd. Wij als Calvijnschool hebben een vast contactpersoon bij de Lingt. Als er bij een leerling zorgen zijn op meerdere gebieden, en niet alleen op leergebied, dan zal school ook de Lingt uitnodigen bij een breed overleg. De gemeente Bunschoten heeft de zorg voor de Jeugd georganiseerd via contracten. Via onderstaande link kan bekeken worden met welke instanties de gemeente samenwerkt; <https://bunschoten.socialekaartnederland.nl/>

Bijlagen

1. Zorgroute SWV de Eem
2. Doorgaande lijn Calvijnschool voortgezet onderwijs
3. Kleuter verlenging/ versnelling
4. Kwaliteitskaart technisch lezen
5. Kwaliteitskaart rekenen
6. Beleid meer en hoogbegaafdheid
7. Beleid Talent in Bloei

Bijlage 1 sociale kaart Bunschoten

Bijlage 1 Zorgroute Samenwerkingsverband de Eem

Bijlage 2 Doorgaande lijn Calvijnsschool- Voortgezet Onderwijs

Stappen	Wie	Hoe/Wat	Wanneer
Entreetoets groep 7	Leerkrachten groep 7	I.p.v. Cito E7, de Entreetoets	juni
Voorlichting ouders en kinderen groep 8	Leerkrachten groep 8	Startgesprekken Bespreken uitslag Entreetoets Info op website	september
Opstellen voorlopig advies	Leerkrachten groep 8/IB	LVS-bevindingen leerkrachten groep 7 en 8- Entreetoets laten meewegen in advies	november
Gesprekken ouders en kinderen groep 8	Leerkrachten groep 8	Voorlopig adviesgesprekken	november
Inschrijven Centrale Eindtoets	IB	Zie site Centrale Eindtoets	november/december
Scholenmarkt	Leerkrachten groep 7 en 8	Voorlichting VO scholen voor de groepen 7 en 8	november
Opstellen definitief advies en voeren van gesprekken met ouders en kind	Leerkrachten groep 8/IB	LVS-rapport februari-bevindingen leerkrachten 8- voorlopig advies laten meewegen in advies	februari
Overdrachtdossier aanleveren VO	Leerkrachten groep 8	Uitwisseling	februari
Warme overdracht PO-VO	VO	VO maakt afspraak	april
Info en Centrale Eindtoets	Leerkrachten groep 8	Mail naar ouders en site Centrale Eindtoets	april

Zorgplan Calvijnsschool

Heroverwegingsbespreking met ouders n.a.v. uitslag Centrale Eindtoets	Leerkrachten groep 8/IB	Uitleggen waarom herziening wel of niet verstandig is	mei
Kinderen groep 8 uitschrijven naar Vo school	Directeur	Leerkrachten groep 8 zet vervolgschool in Parnassys	juni

Bijlage 3 Protocol overgang groep 1-2-3

Bij overgang van de kinderen nemen we de resultaten van observatieprogramma Kijk als uitgangspunt. Middels dit observatieprogramma kijken we breed naar het kind. De leerlijnen zijn in het zorgplan vermeld. Op basis van de observatie krijgt een kind een ontwikkelingsleeftijd. Deze kan overeenkomen met de kalender leeftijd, maar een kind kan ook voor- of achterlopen op deze leeftijd. Voor een overgang hebben we een minimale ontwikkelingsleeftijd vastgesteld. Dit is de ontwikkelingsleeftijd die een kind minimaal moet hebben om goed mee te kunnen draaien met de groep. Het heeft zelfs de voorkeur dat de ontwikkelingsleeftijd hoger ligt dan deze grens. Hieronder een overzicht met de grenzen per registratie momenten in de groepen 1 en 2.

Groep	Kijk leeftijd januari	Kijk leeftijd juni
Groep 1	4:04	4:10
Groep 2	5:04	5:10

Als blijkt dat kinderen onder of ver boven deze Kijk leeftijd zitten, dan wordt gekeken naar kleuter verkorting of verlenging.

Overgang groep 1 naar 2

Aangezien we werken met heterogene groepen, zal het kind op basis van zijn kijkleeftijd worden ingedeeld en niet op basis van leeftijd. Het kan dus zijn dat dat herfst of winterkinderen gewoon doorstromen naar groep 2, omdat ze voldoende KIJK leeftijd hebben

Overgang groep 2 naar 3

De overgang van groep 2 naar 3 is een mijlpaal. Vanaf januari wordt in kaart gebracht welke leerlingen volgens de KIJK leeftijd nog niet klaar zijn voor de overgang naar groep 3. Ook de Cito resultaten en de uitslag van de KRS worden vergeleken met de uitkomsten van Kijk en de bevindingen van de leerkracht.

Met de ouders van deze kinderen wordt in gesprek ingepland in februari. Naar aanleiding van dit gesprek worden afspraken gemaakt. De leerkracht en IB maken een handelingsplan voor deze kinderen. Hierin wordt vastgelegd wat de doelstellingen worden de komende periode.

In april worden de risico kinderen besproken met IB-OB-Directie en de leerkracht. Afhankelijk hiervan en de mening van de leerkracht wordt besloten of het kind naar groep 3 kan.

Eind mei worden de ouders uitgenodigd, bij dit gesprek is de IB-er en leerkracht aanwezig. Tijdens dit gesprek wordt aan de ouders meegedeeld wat het plan is (verlenging of doorstromen) en plan van aanpak.

Indien er sprake is dat het kind in groep 2 blijft, dan zal met de IB en leerkracht een handelingsplan worden geschreven voor het kind. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de leerdoelen van Kijk. Dit zodat het hele jaar

het kind wel uitgedaagd wordt. Op deze wijze komt er geen stagnatie in het ontwikkeling van het kind.

Bij overgang naar groep 3, wordt het kind ook extra in de gaten gehouden vanaf de start van het schooljaar.

Bijlage 4 Kwaliteitskaart technisch lezen

Groep 1

Bij de kleuters wordt gewerkt met de leerlijn fonemisch bewustzijn. Er wordt gewerkt met een jaarplanning om structureel alle facetten te laten passeren. Er wordt lesgegeven in drie niveaus. Leerlingen die moeite hebben met deze lessen kunnen in aanmerking komen voor extra ondersteuning vanuit de VVE. Taalvorderingen worden bijgehouden in de weekplanning en ook middels observatieprogramma Kijk. Als er zorgen zijn over de taalontwikkeling, dan kan er een screening worden aangevraagd bij de logopedist. Ontwikkeling wordt in kaart gebracht door; Kijk registratie, evaluatie van aangeboden lessen in weekplanning, screening logopedie
Aanbod lesmateriaal; leerlijn fonemisch bewustzijn, VVE

Groep 2

In groep 2 komt er meer nadruk op fonemisch bewustzijn. Er worden doelen gesteld en bekeken of deze worden behaald. In januari worden M2 Taal voor kleuters en de KRS afgenomen. Daarnaast wordt ook de kijklijnen bijgehouden. Als blijkt dat een leerling moeite heeft met dit proces wordt in februari gestart met Bouw! Tutor lezen. De leerling krijgt een tutor toegewezen uit groep 8. Ook wordt gekeken of extra ondersteuning door de onderwijs assistent noodzakelijk is. Als blijkt dat Bouw te moeilijk is voor de leerling, dan kan ondersteunend spellen met specht worden ingezet.
Kijk, KRS, CITO taal voor kleuters
Fonemisch bewustzijn, bouw tutor lezen, spellen met specht

Groep 3

In groep 3 werken we met Veilig leren lezen, Kim versie. Er wordt op drie niveau's les gegeven. Daarnaast is er elke dag 15 minuten lezen in een klein groepje (max 4 ll). Voor leerlingen die dit proces moeilijk vinden, worden elke dag de letters geflitst. Ze krijgen drie keer in de week extra ondersteuning door de onderwijsassistent. Bouw blijft doorlopen tot groep 4 en eventueel wordt Connect lezen ingezet.
Toetsen Veilig leren lezen, kim versie; Cito DMT en AVI
Methode VLL, begeleid lezen met ouders, connect lezen, Bouw tutor lezen, letters flitsen

Groep 4

In groep 4 werken met het Estafette lezen. We doen veel voor-koor-door lezen met nadruk op voortstuwend lezen. Ook hier wordt op drie niveaus les gegeven. Daarnaast wordt Ralfi lezen ingezet voor de zwakste lezers. Elke dag wordt de tekst in koor gelezen en in begin van de week wordt de tekst ook besproken. Daarnaast wordt Bouw dit schooljaar afgerond.
Toetsen Cito DMT en AVI
Methode Estafette, Ralfi lezen, Bouw tutor lezen

Groep 5-6

Er wordt gewerkt met de methode Estafette, gelijke aanpak als in groep 4. Ralfi lezen voor de zwakke lezers. Avi wordt alleen afgenomen als de DMT niet voldoende is. Bij begripdend lezen is er meer aandacht voor leerlingen die

technisch lezen moeilijk vinden. Eventueel is er een RT groepje waar de tekst vooraf wordt doorgelezen. Als er 3x bij de CITO DMT een niveau waarde van lager dan 1.0 wordt gescoord, kan een dyslexie onderzoek worden aangevraagd. Dit kan alleen als Bouw! Is doorlopen.

Methode Estafette, Ralfi lezen,

Groep 7-8

Er is geen vak technisch lezen. Wel is er elke ochtend stil lezen en voor zwakke lezers Ralfi lezen. AVi wordt afgenomen als DMT onvoldoende wordt gescoord. Als leerlingen moeite hebben met begrijpend lezen, dan is er preteaching.

Bijlage 5 Kwaliteitskaart Rekenen

Groep 1

Bij de kleuters wordt gewerkt met de leerlijn gecijferdheid. Er wordt gewerkt met een jaarplanning om structureel alle facetten te laten passeren. Er wordt lesgegeven in drie niveaus. Leerlingen die moeite hebben met deze lessen krijgen in kleine kring extra instructie. De vorderingen worden bijgehouden in de weekplanning en ook middels observatieprogramma Kijk Ontwikkeling wordt in kaart gebracht door; Kijk registratie, evaluatie van aangeboden lessen in weekplanning
Aanbod lesmateriaal; leerlijn gecijferdheid

Groep 2

In groep 2 komt er meer nadruk op gecijferdheid. Er worden doelen gesteld en bekeken of deze worden behaald. In januari worden M2 Rekenen voor kleuters afgenomen. Daarnaast wordt ook de kijklijnen bijgehouden. Als blijkt dat een leerling moeite heeft met dit proces kan in overleg met de IB-er de Utrechtse getaltoets worden afgenomen. Deze toets maakt de ontwikkeling op diverse gebieden inzichtelijk. Rekenen bestaat uit de onderdelen; getalbegrip, meten en meetkunde, en verhoudingen en verbanden. Het kan zijn dat een leerling op een of meerdere onderdelen een achterstand heeft. Op basis van de uitslag wordt een plan gemaakt om extra aan de doelen te werken, die nog niet zijn behaald. Dit kan zowel in de klas als buiten de klas.
Ontwikkeling wordt in kaart gebracht door; Kijk, Cito rekenen, Utrechtse getal toets
Aanbod lesmateriaal; leerlijn gecijferdheid, werkkist UGT kleuters

Groep 3

In groep 3 werken we met de methode Wereld in Getallen (WIG). Het eerste half jaar wordt er veel stof herhaald van de kleuterperiode. Uit ervaring blijkt dat de toetsen van het A gedeelte erg makkelijk zijn. In de groep wordt naast de methode ook veel in circuit model gewerkt. Door middel van spellen en doelen in de hoeken wordt het reken proces inzichtelijk gemaakt. Het tweede half jaar wordt de stof abstracter. Hier komt veelal naar voren als leerlingen moeite hebben met het reken proces. Vanaf groep 3 wordt de midden en eindtoets van Cito LOVS afgenomen. Deze toets wordt in groep 3 voorgelezen.
Voor leerlingen met moeite in rekenproces is er verlengde instructie binnen de groep. Als het nodig is kan er ook aan doelen worden gewerkt mbv onderwijsassistente, RT-er of een reken specialist.
Toetsen Wereld in getallen methode toets; Cito Rekenen
Methode WIG, eventueel extra begeleiding in de groep of extra buiten de groep.

Groep 4-5

Rekenen vanaf groep 4 is er veel aandacht voor getallen. Op- en aftrekken en het aanleren van de tafels en tot slot het delen. Het is belangrijk dat de leerlingen dit proces goed doorlopen. Hiaten in dit proces leiden tot problemen bij moeilijkere rekenproblemen. Daarom wordt hier veel tijd aanbesteed. Om dit proces te monitoren wordt regelmatig de TTR afgenomen. Als de ontwikkeling stagneert is het een optie om de rekenontwikkeling in kaart te brengen. Cordeo onderwijspunt kan dit onderzoek voor ons afnemen. Zij bepalen per onderdeel

hoe de ontwikkeling loopt. Aan de hand hiervan kan een gericht plan worden opgesteld. In de groepen 4-5 is het niet mogelijk om leerlingen een eigen leerlijn te geven. Een optie bij vergaande achterstand is om de leerling met een groep lager te laten meerekenen. Zo krijgen de leerlingen elke dag instructie en blijven ze meerekenen in de groep.

Toetsen Wereld in getallen methode toets; Cito Rekenen, TTR, onderzoek Cordeo Onderwijspunt

Methode WIG, leerlijnen nieuw leren, eventueel extra begeleiding in de groep of extra buiten de groep.

Groep 6-8

Vanaf groep 6 is het mogelijk om met een aangepaste route te gaan werken. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders. Dit traject wordt werken met passende perspectieven genoemd. Er zijn drie routes te onderscheiden. Route 1 is het regulier traject. Bij route 2 wordt bepaalde stof niet aangeboden en route 3 zet in op beheersing van de minimum doelen voor overgang naar regulier vervolgonderwijs. Op deze manier kunnen we voor leerlingen een aangepast aanbod maken dat past bij hun ontwikkeling.

Toetsen Wereld in getallen methode toets; Cito Rekenen, TTR

Methode WIG, leerlijnen nieuw leren, eventueel extra begeleiding in de groep of extra buiten de groep.

Bijlage 6 Beleid meer en hoogbegaafdheid

Hoofdstuk 1 Inleiding

In Nederland is gemiddeld 2,3% van de leerlingen, binnen het basisonderwijs, hoogbegaafd. Van de basisschoolleerlingen is 13,6% van de leerlingen meerbegaafd. Dit betekent dat er ongeveer één hoogbegaafde leerling per twee klassen op school zit. Alle leerkrachten zullen in hun loopbaan daar een keer mee te maken krijgen.

Op de Calvijnsschool zijn wij van mening dat niet alleen die kinderen die naar beneden zorg behoeven onze aandacht en tijd nodig hebben, maar ook de hoog-/meerbegaafde kinderen.

Tot nu toe was het lesaanbod aan deze leerlingen vooral afhankelijk van het inzicht en de inzet van de individuele leerkrachten. Met het vaststellen van een protocol ten aanzien van hoogbegaafde kinderen willen we een meer algemeen beleid te realiseren dat duidelijk en haalbaar is voor alle leerlingen en zorgt voor één lijn binnen de school.

Termen als passend onderwijs, adaptief onderwijs, één zorg route, afstemming e.d. zijn termen die passen bij de weg die het onderwijs nu inslaat. We zijn er steeds meer over uit dat kinderen verschillende behoeften en verschillende interesses hebben en van de leerkrachten wordt verwacht hierop in te spelen. Volgens artikel 8.1 van de wet op Primair Onderwijs (Ministerie van OCW, 1981) dient het onderwijs zo ingericht te worden dat alle leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. De kerndoelen alleen, die zijn vastgesteld als streefdoelen om te zorgen dat kinderen deze ononderbroken ontwikkeling doorlopen, komen niet tot uiting waar het hoog-/meerbegaafde kinderen betreft. Zij zullen de kerndoelen overstijgen, waardoor voor deze leerlingen een aanvullend programma gevonden zal moeten worden.

De vraag is, hoe zorgen we dat wat leerlingen leren in een bepaalde situatie of op een bepaald moment, samenhangt met wat de leerling leert in een andere situatie of een ander moment? Hoe zorgen we voor een doorgaande lijn waarbij lacunes en herhalingen worden voorkomen?

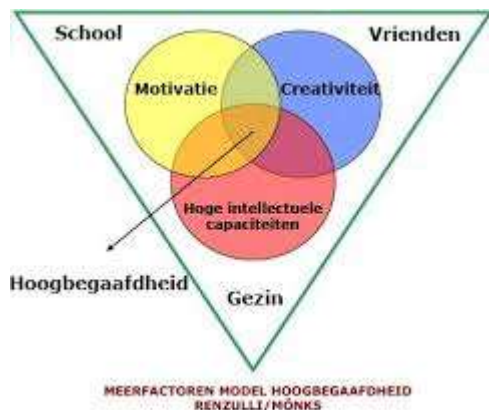
Al enige tijd is de Calvijnsschool bezig met het onderwijs aan meerbegaafde kinderen. In de verschillende schooldocumenten; het schoolplan, het zorgplan en de schoolgids staat aangegeven hoe de school op dit moment werkt met hoog-/meerbegaafde kinderen.

Hoofdstuk 2 Hoogbegaafdheid

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd wat de Calvijnschool verstaat onder hoogbegaafdheid. Er bestaat geen eenduidige definitie van hoogbegaafdheid, waardoor dit per school kan verschillen. In de literatuur zijn verschillende modellen en definities te vinden die wij als school willen hanteren.

2.1 Definitie van hoogbegaafdheid die wij op de Calvijnschool hanteren.

Eén van de meest duidelijke en meest gebruikte modellen die een beschrijving geeft van hoogbegaafdheid is het Triadisch interdependentiemodel van Renzulli en Mönks (1995, fig. 1).

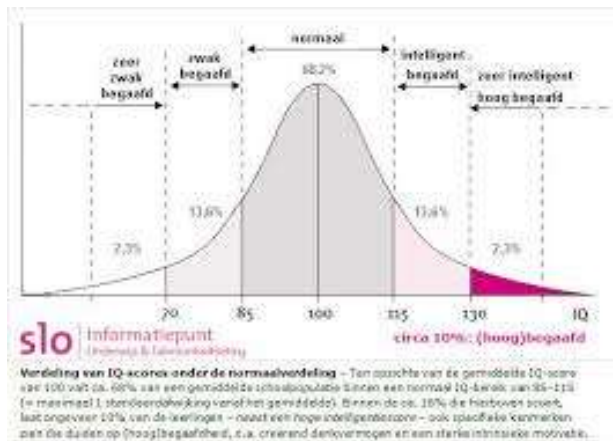
Er bestaan verschillende definities van hoogbegaafdheid, maar over het algemeen gaat men uit van het meer-factorenmodel van Franz Josef Mönks. Deze hoogleraar ontwikkelingspsychologie heeft een aantal factoren toegevoegd aan het al bestaande model van de Amerikaanse psycholoog Renzulli. Renzulli stelde dat hoogbegaafdheid niet zozeer een eigenschap is, maar een bepaald vermogen, dat zorgt voor hoogbegaafd gedrag. Volgens deze theorie is iemand hoogbegaafd als hij beschikt over creativiteit, een hoge intelligentie (IQ >130) en motivatie.

Creativiteit

Met creativiteit bedoelen we niet alleen scheppende creativiteit, zoals schilderen, breien, kleien of taarten bakken. Bij veel hoogbegaafden uit de creativiteit zich (ook) in taal- en woordgrapjes en in het bedenken van originele oplossingen voor vraagstukken. Hoogbegaafde mensen kunnen in discussies met verrassende vragen en argumenten komen. Buiten de kaders denken is hun kracht.

Hoge intelligentie

Eén van de kenmerken van hoogbegaafdheid is een hoge intelligentie. Als ondergrens wordt over het algemeen een IQ (Intelligentie Quotiënt) van 130 aangehouden.

Het IQ kan worden vastgesteld door middel van een intelligentietest. Het gemiddelde IQ is gesteld op 100. Als uw kind een IQ heeft van 140, dan wijkt dat dus 40 punten af van het gemiddelde. Percentueel zijn er evenveel mensen met een IQ van 140 als met een IQ van 60. In de grafiek hierboven ziet u hoe de verhouding is tussen het IQ en het percentage mensen met dat IQ.

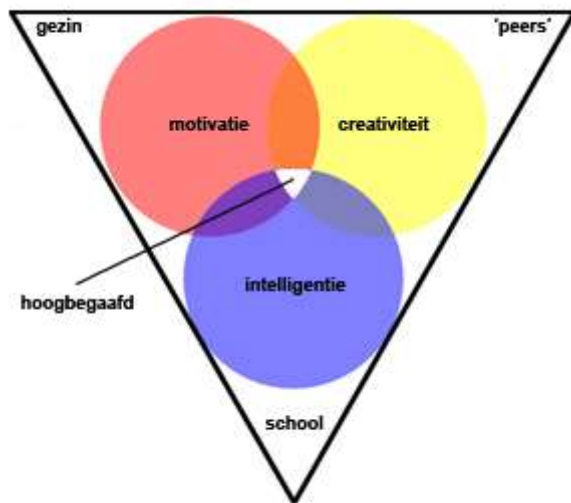
Motivatie

Hiermee bedoelen we gedrevenheid, taakgerichtheid, de drang om gestelde doelen te bereiken. Hoogbegaafde mensen hebben vaak een intrinsieke motivatie om hun doelen te verwezenlijken.

Van de drie bovengenoemde aspecten van Renzulli, is er eigenlijk maar één valide te meten om hoogbegaafdheid vast te stellen: het intellectuele vermogen. Creativiteit en motivatie zijn niet valide te meten in verband met de subjectiviteit van deze aspecten. Het intellectuele vermogen meet men met een zogenaamde IQ-test, waar een welbekende IQ-score uit voortkomt.

De aanvulling van Mönks

De Nederlandse ontwikkelingspsycholoog Franz J. Mönks (1932) was het eens met de aspecten die Renzulli had vastgelegd in zijn model, om iemand als (hoog)begaafd te beschouwen, dus: bijzondere capaciteiten, motivatie en creativiteit. Maar volgens hem kwamen deze persoonlijkheidskenmerken pas in ontwikkeling als bepaalde factoren in je omgeving daar ook aan meewerkten: je gezin, school en ontwikkelingsgelijken (vrienden). Om het Drie Ringen Model van Renzulli te completeren, breidde hij het als het ware uit. Dit liet hij zien door een driehoek om Renzullis drie ringen heen te plaatsen, waardoor het zogenaamde Triadisch Interdependentiemodel (1985) ontstond (zie onderstaand figuur

Om dit model te verduidelijken, nemen wij als voorbeeld een begaafd persoon: de Nederlandse ex-judoka Dennis van der Geest. Om te bevestigen dat Van der Geest begaafd is, gaan we de drie aspecten van Renzulli langs:

Bijzondere capaciteit: Van der Geest beschikte tijdens zijn carrière ongetwijfeld over de bijzondere capaciteit om enorm goed te kunnen judoën.

Motivatie: Ook had hij het doorzettingsvermogen om een wedstrijd tot een goed einde te brengen: hij wilde altijd winnen.

Creativiteit: En Van der Geest was creatief in zijn sport: tijdens een wedstrijd moest hij op het juiste moment de goede greep (de oplossing) bedenken en uitvoeren om zijn tegenstander (het probleem) te verslaan.

Uit deze gegevens kunnen we concluderen dat Van der Geest begaafd is, of in ieder geval over de persoonlijkheidskenmerken beschikt om begaafd te kunnen zijn. Want volgens Mönks had Van der Geest deze ontwikkeling tot begaafde nooit gemaakt zonder de aanwezigheid van de eerdergenoemde positieve invloeden vanuit: zijn gezin, 'school' (in dit geval sportvereniging) en ontwikkelingsgelijken. Ook deze omgevingsfactoren gaan we langs bij Van der Geest:

Gezin: Stel dat Van der Geest geen vader had gehad die op topniveau judo had beoefend. En dat zijn vader hem nooit had meegenomen naar de judovereniging. Of dat zijn ouders geen geld zouden hebben willen investeren in alle benodigde kleding en lidmaatschapskosten. Was Van der Geest dan wel judoka op topniveau geworden?

Sportvereniging: Ook de judovereniging waar Van der Geest (als kind) lid van was, heeft waarschijnlijk de benodigde tijd en energie in hem gestoken, toen ze zagen dat hij talent had. Zo zou hij bijvoorbeeld extra mogen trainen of in een hogere groep mee mogen trainen. **Ontwikkelingsgelijken:** En dan als laatste de ontwikkelingsgelijken. Want wat als Van der Geest alleen mocht trainen met en wedstrijden spelen tegen jongetjes die alleen maar hun arm durfden uit te steken en bij het eerste lichte tikje al zouden vallen? Juist. Dan zou Van der Geest vermoedelijk niet zo een goede judoka geworden zijn. Hij heeft daarentegen waarschijnlijk getraind met een 'goede' groep en wedstrijden gespeeld tegen jongens die ongeveer net zo getalenteerd waren als hij en hem dus beter konden

maken. Volgens Mönks had Van der Geest zich dus nooit tot topjudoka kunnen ontwikkelen zonder deze positieve invloeden.

Eigenlijk kunnen we een bijzondere capaciteit zoals judo, vergelijken met een hoog IQ. Dus kunnen we Van der Geest als begaafd kind vergelijken met hoogbegaafde kinderen. Ook zij hebben volgens het model van Mönks positieve invloeden van het gezin, school en ontwikkelingsgelijken nodig om hun hoogbegaafdheid tot een succes te ontwikkelen. Maar tijd, energie en geld stoppen in de ontwikkeling van hoogbegaafde kinderen wordt door de samenleving een stuk minder geaccepteerd dan tijd, energie en geld stoppen in de ontwikkeling van (begaafde) sporttalenten. Want in onze samenleving heerst het idee: 'als je intelligent bent, gaat het allemaal vanzelf en ben je gegarandeerd succesvol'.

Tessa Kieboom – cognitief luik en zijnsluik

Volgens Tessa Kieboom (en de meeste andere wetenschappers) bestaat hoogbegaafdheid niet alleen uit cognitieve elementen (het zogenaamde 'cognitieve luik'), maar ook uit een 'zijnsluik'. Ze bedoelt hiermee dat hoogbegaafde kinderen op een specifieke manier in elkaar zitten. Hierin zit dus het grote verschil tussen hoogintelligent en hoogbegaafd. Maar deze manier van 'zijn' kan niet worden gemeten, door zoiets als een intelligentietest. Wel zijn er veel kenmerken van hoogbegaafdheid bekend. Het probleem hierbij is dat deze kenmerken ook bij 'gewone' kinderen kunnen voorkomen en er dus niet meteen aan hoogbegaafdheid wordt gedacht. Tessa Kieboom onderscheidt vier bijzondere kenmerken bij hoogbegaafdheid: perfectionisme, rechtvaardigheidsgevoel, hypergevoeligheid en een kritische instelling. Deze kenmerken zullen wij hieronder verder toelichten.

PERFECTIONISME

Om verwarring te voorkomen, kunnen we alvast vertellen dat perfectionisme in het geval van hoogbegaafde kinderen niets te maken heeft met het perfect willen opruimen van hun kamer of iets dergelijks. Bij dit perfectionisme gaat het erom dat hoogbegaafde kinderen de lat extreem hoog leggen voor zichzelf. Ze zijn met niets minder tevreden dan het bereiken van deze lat. Op het moment dat ze de lat niet bereiken, worden ze vaak erg bang om te falen, waarbij perfectionisme dus overgaat in faalangst. Een van de gevolgen hiervan kan zijn dat de kinderen bepaalde activiteiten gaan vermijden, zodat ze ook niet kunnen falen. We zullen dit illustreren aan de hand van een voorbeeld: Sanne is 6 jaar en zit in groep 3 van de basisschool. Zij en haar klas hebben de opdracht gekregen van de juf om een fiets te tekenen. Ze begint met tekenen en denkt aan alle details, aan welke haar leeftijdsgenoten niet zullen denken: handremmen, reflectors, een standaard enzovoort. Ook tekent ze een meisje op de fiets. Maar al gauw ziet Sanne dat haar tekening nooit op een echte fiets met een echt meisje gaat lijken. Er is bijvoorbeeld geen kleur te vinden die klopt met de huidskleur van een mens en de handremmen zijn 'gewoon streepjes'. Daarom besluit ze de tekening kapot te scheuren en niet meer mee te doen met tekenen op school. Faalangst kan grote gevolgen voor de toekomst hebben. Zo kan een hoogbegaafde besluiten niet meer te leren voor toetsen om cijfers lager dan de perfecte 10, dus falen, te vermijden. Hierdoor haalt hij alleen maar onvoldoendes en zal hij dus niet slagen

en niet kunnen gaan studeren, terwijl hij zeker over de intelligentie beschikt. Kortom: een verspilling van zijn talenten.

RECHTVAARDIGHEIDSGEVOEL

Autistische kinderen staan erom bekend dat ze leven in de ban van regels, beloftes en het niet nakomen van afspraken. Dit is ook bij hoogbegaafde kinderen vaak het geval, met als gevolg dat zij geregeld de misdiagnose 'autisme' krijgen. Hoogbegaafde kinderen hechten zich zo veel aan regels, beloftes en afspraken, omdat ze over een sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel beschikken. Een klasgenootje hoeft dus ook niet te proberen om af te kijken in het zicht van een hoogbegaafd kind. Grote kans dat het klasgenootje er op wordt aangesproken door de hoogbegaafde en misschien zelfs verraden bij de juf. 'Want regels zijn regels!' Het is begrijpelijk dat de klasgenoten dit de hoogbegaafde op zijn zachtst gezegd niet in dank afnemen en het hem zeker niet populair maakt. Ook buiten school uit het rechtvaardigheidsgevoel zich. Zo kunnen alle onrechtvaardige gebeurtenissen die zich op onze wereld afspelen, veel onrust veroorzaken in het hoofd van een hoogbegaafd kind: burgeroorlogen, ebola, de vogelgriep et cetera. Het liefst zou hij deze problemen zelf zo snel mogelijk willen oplossen. Hij bedenkt dan ook ideeën, die in de praktijk niet uitvoerbaar zijn, zoals het opsturen van zijn eigen broodje naar Afrika. Hierdoor kan een hoogbegaafd kind op volwassenen niet slim overkomen en vinden klasgenoten dat hij niet zo moet zeuren.

HYPERGEVOELIGHEID

Hypergevoeligheid kan zich bij hoogbegaafde kinderen op allerlei gebieden uiten. Maar het meest herkenbaar zijn de angsten die er het gevolg van zijn. Zo kan het zijn dat een hoogbegaafd kind al maanden voor een schoolkamp bezig is met alles wat er mis zou kunnen gaan die week. Van een busongeluk tot of het eten wel lekker zou zijn. Als een kind hier zo veel mee bezig is, dat de angsten zich gaan uiten in nachtmerries, is het niet raar dat ouders soms geen andere uitweg zien dan hun kind thuis te laten. Ook al zien zij hun kind natuurlijk liever meegaan op schoolkamp. Verder wordt hypergevoeligheid bij hoogbegaafde kinderen vaak zichtbaar bij kleine opmerkingen van anderen. Zo zijn veel voorkomende gedachtes van hoogbegaafde kinderen 'ze wil nu vast niet meer met me spelen' of 'ik denk dat ze me nu haat'. Maar deze gedachtes zelf zijn juist de oorzaak ervan dat sociale contacten lastiger worden. Kort gezegd maakt hypergevoeligheid hoogbegaafde kinderen erg kwetsbaar.

KRITISCHE INSTELLING

Als laatste zijn hoogbegaafde kinderen zeer kritisch ingesteld. Alles wordt bij hen onder de loep gelegd: mensen, afspraken, waarden en systemen. Hebben ze eenmaal een oordeel over iets of iemand, dan is deze vaak niet meer te veranderen. Dus op het moment dat ze een negatief oordeel over hun juf of meester hebben, dan krijgen zowel het kind als de leerkracht een lastig jaar. Een hoogbegaafd kind geeft namelijk niet gemakkelijk op en zal af en toe de grenzen opzoeken. Hij beseft vaak niet, dat de leerkracht uiteindelijk het gezag heeft en beslissingen mag nemen over het kind met eventueel vervelende gevolgen

Profiel Hoogbegaafde leerling

Bets en Neihart (2010, www) hebben 6 typen hoogbegaafde leerlingen beschreven met gedragskenmerken, wijze van herkenning en suggesties voor

begeleiding van deze kinderen. Deze profielen geven ons inzicht in de verschillende hoog/ meerbegaafde leerlingen.

Profiel	Beknopte typering
De succesvolle leerling	levert goede prestaties, is perfectionistisch, vermijdt risico en zoekt bevestiging van de leerkracht.
De uitdagende leerling	is creatief, komt op voor eigen opvattingen, is competitief, heeft grote stemmingswisselingen, is eerlijk en direct
De onderduikende leerling	ontkent zijn of haar begaafdheid, vermijdt uitdaging, zoekt sociale acceptatie en wisselt in vriendschappen
De drop-out	is creatief, zoekt buitenschoolse uitdaging, isoleert zich zelf, verstoort, presteert gemiddeld of minder, bekritiseert zichzelf en anderen
De dubbel gelabelde leerling (met leer- en/of gedragsproblemen)	werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder (mogelijk als gevolg van een onderliggend leerprobleem), verstoort en reageert af
De zelfstandige leerling	heeft goede sociale vaardigheden, werkt zelfstandig, ontwikkelt eigen doelen, werkt zonder bevestiging, is creatief, komt op voor eigen opvattingen en neemt risico

Leer strategieën

Een leerstrategie, of in andere woorden, hoe leert een leerling. Voor hoog- en meerbegaafde leerlingen geldt vaak dat zij in een oogopslag zien hoe iets werkt. Vooral in de lagere groepen overzien zij vaak het probleem en weten ze het antwoord. Ze kunnen niet vertellen hoe ze aan de oplossing komen, ze weten het gewoon. Dat is leren via de begripsroute. Hoe hoger de intelligentie, hoe beter dit begrip is ontwikkeld. Een andere leerstrategie is geheugen. Deze leerling onthoudt allerlei feiten en gegevens. Op basis van alle informatie die de leerling kent, kan hij of zij een probleem oplossen. Een praktisch voorbeeld hiervan is het leren van de tafels. Via de begripsroute snapt een leerling dat 3×7 staat voor drie groepjes van 7 stenen. Hij of zij begrijpt dat het in totaal om 21 stenen gaat. Deze leerling is ook in staat om dit al op jonge leeftijd te begrijpen. Maar deze methode kost tijd. Bij hogere groepen, of in het middelbaar onderwijs komen problemen voor die niet via de begripsroute op te lossen zijn. Als een leerling dan niet geleerd heeft om ook zijn geheugen te trainen, dan loopt de leerling vast.

De begrip en geheugenroute zijn beide noodzakelijk om te leren leren. Vooral bij HB/ MB wordt er weinig geleerd via de geheugenroute. Dit omdat de begripsroute minder energie kost. Maar dit heeft gevolgen op langer termijn. Als we het voorbeeld van de tafels in gedachte houden. De leerling die leert via begrip zal in groep 3, 4 en 5 nog makkelijk de sommen kunnen oplossen. Maar in groep 7 en 8 worden de sommen zo ingewikkeld, dat begrip niet meer werkt. Zij moeten in deze groepen heel snel sommen kunnen oplossen, om zo de moeilijke som op te kunnen lossen. Zij gaan in deze groepen minder scoren, omdat ze de basis niet goed geautomatiseerd hebben. Dit wordt ook wel missing concepts genoemd, zie hieronder.

Missend concept

De vier leerstijlen van Kolb

Interessant is om ook te kijken naar de leerstijlen van Kolb. Ieder mens leert op zijn of haar eigen manier. De psycholoog Kolb deed veel onderzoek naar de fasen in het leergedrag van mensen en vond vier fasen. De vier fasen zijn

- Concreet ervaren ('feeling')
- Waarnemen en overdenken ('watching')
- Abstracte begripsvorming ('thinking')
- Actief experimenteren ('doing')

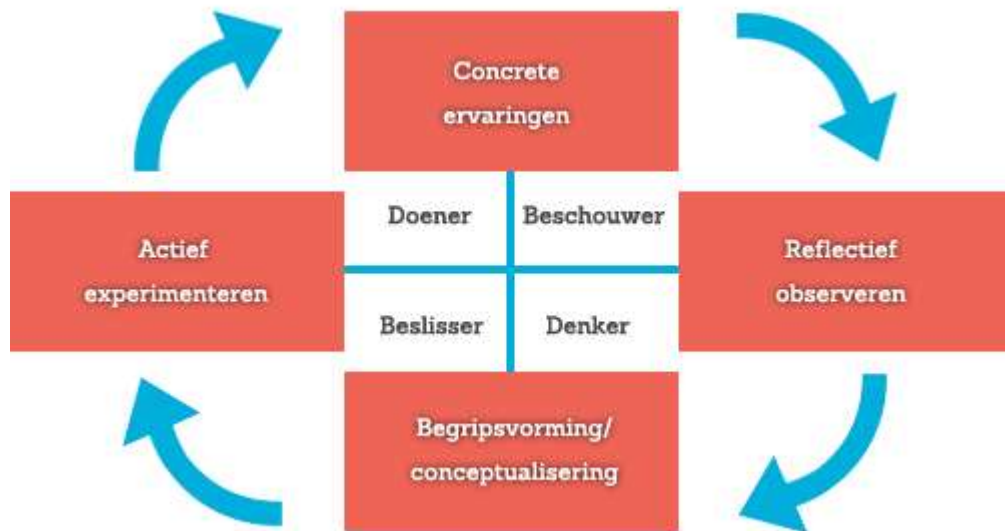
Kolb heeft ook ontdekt dat mensen de neiging hebben om vooral die leerfase te ontwikkelen, waar ze al goed in zijn. Hij vond dat mensen ook aandacht moeten besteden aan andere fasen. In onze huidige maatschappij is er veel aandacht voor overdenking en theorie vorming. Leerlingen die een andere leerstijl hanteren, moeten zich aanpassen aan

De vier leerstijlen van Kolb

Idealiter bevindt je je tijden je leerproces dus in alle vier de fasen. Waar je beginpunt ligt, verschilt per persoon. Duidelijk mag zijn dat het belangrijk is dat je geen van de fasen overslaat. Er zijn vier leerstijlen te onderscheiden. Elke leerstijl is weer gekoppeld aan de fasen in de leeracyclus (zie afbeelding).

Fase	Waar staat deze fase voor?	Leerstijl	Voorbeeld
1	Concreet ervaren	Doener	Wat is er nieuw? Ik ben in voor alles!
2	Waarnemen en overdenken (reflectie)	Dromer/ Beschouwer	Ik wil hier even over nadenken
3	Abstracte begripsvorming (conceptualiseren)	Denker	Hoe is dat met elkaar gerelateerd? Zijn er verbanden?

4	Actief experimenteren	Beslisser	Hoe kan ik dit toepassen in de praktijk?
---	-----------------------	-----------	--

Doener

- Deze leerstijl vertoont een combinatie van actief experimenteren en concreet ervaren.
- Doeners hebben een voorkeur voor situaties waarin ze zo snel mogelijk aan de slag kunnen en leren het best wanneer er ruimte is voor directe ervaring door dingen te doen.
- Doeners staan open voor nieuwe leermomenten, kunnen goed problemen oplossen en vinden het een uitdaging om aan een onbekende klus te beginnen.

Dromer/ Beschouwer

- Deze leerstijl heeft een voorkeur voor concreet ervaren en reflectief observeren. Beschouwers willen eerst goed ergens over nadenken en zijn kampioen in laterale probleemoplossing.
- Zij willen graag een probleem van alle kanten benaderen en bekijken en zien steeds nieuwe ingangen en oplossingen.
- Beschouwers willen niet opgejaagd worden en willen de tijd hebben voordat ze beslissen.

Denker

- Deze leerstijl combineert reflectief observeren met abstract conceptualiseren. Denkers zetten graag hun observaties om in hypothesen en theorieën.
- Zij kunnen goed redeneren en werken graag zelfstandig. Zij leren het beste vanuit gestructureerde situaties met duidelijke doelstellingen, theorieën en modellen.
- Zij willen graag de kans krijgen om vragen te stellen en te discussiëren.

Beslisser

- Deze leerstijl heeft een voorkeur voor abstract conceptualiseren en actief experimenteren. Beslissers proberen graag theorieën uit in de praktijk.
- Ze nemen vaak initiatief, zijn probleemoplossend en hakken knopen door.
- Zij leren het beste aan de hand van duidelijk en beknopt geformuleerde regels en principes, die ze meteen kunnen toepassen. Het zijn praktijkmensen die niet van tijdverspilling houden.

Hoofdstuk 3 Signaleren

3.1 Theorie

Niet alle hoog-/meerbegaafde kinderen presteren daadwerkelijk op hoog-/meerbegaafd niveau, waardoor zij op grond hiervan niet altijd worden opgemerkt. Natuurlijk zijn hoge schoolprestaties een goede indicator, maar ook bij tegenvallende prestaties of probleemgedrag kan een leerling wel degelijk hoog-/meerbegaafd zijn. Het is belangrijk dat elke leraar op de hoogte is van signalen die er op kunnen duiden dat er sprake is van hoog-/meerbegaafdheid, zoals de begaafdheidskenmerken en eigenschappen van hoog-/meerbegaafde onderpresteerders. Daarnaast is het belangrijk om kennis te hebben van de verschillende profielen van hoog-/meerbegaafde kinderen, waarmee deze signalen en gedragskenmerken op het niveau van een individuele leerling in samenhang gezien kunnen worden. Als iedere leraar *tenminste* over deze achtergrondkennis beschikt, draagt dit bij aan de vroegtijdige signalering van (hoog)begaafde leerlingen. Vroeg signaleren heeft tot gevolg dat de leerling al in een vroeg stadium onderwijs aangeboden kan krijgen dat aansluit bij zijn capaciteiten en zo kunnen veel problemen worden voorkomen (Informatiepunt onderwijs, 2011).

3.2 Kleuters

Aandacht voor (hoog) begaafdheid begint met een goede wijze van signalering. Bij kleuters spreek je van een ontwikkelvoorsprong (van Gerven, 2001). Signaleren is hier het opsporen van een mogelijke ontwikkelvoorsprong bij kleuters starten in groep 1

De start van het signaleren van leerlingen met een ontwikkelvoorsprong begint in groep 1 en gebeurt in de eerste of tweede schoolweek, voordat de leerling de kans heeft zich aan te passen. Het is belangrijk om na de signalering van een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong de ontwikkeling van een kind te blijven volgen. Een leerling met een ontwikkelvoorsprong hoeft immers geen leerling te worden die ook (hoog)begaafd is. Van kinderen tot vier jaar zijn er geen schoolprestaties beschikbaar. Bovendien, en dat is wellicht nog belangrijker, intelligentie is pas met enige betrouwbaarheid vast te stellen bij kinderen vanaf het zesde jaar (van Gerven 2001).

Dat heeft te maken met het volgende. De ontwikkeling van kinderen verloopt niet lineair. Met name bij kinderen tot zes jaar verloopt die ontwikkeling veelal sprongsgewijs, aldus van Gerven. Een dergelijke sprong in de ontwikkeling van het kind kan van zeer tijdelijke aard zijn. Zo kan een kleuter met een voorsprong op zijn leeftijdgenootjes, deze voorsprong in de loop van het jaar weer verliezen (Van Gerven, 2001).

Kleuters maken, in de eerste 2 weken dat het kind op school is, een menstekening. Deze wordt afgenomen door de eigen leerkracht waarbij de individuele opdracht heel duidelijk uitgelegd wordt: teken eens een mens, zo

goed als je kunt. Deze menstekening wordt door de leerkracht gescoord volgens de normen van 'Goudenough'.

De leerkracht gebruikt het intakeformulier dat door de ouders ingevuld is, de overdracht vanuit de peuterspeelzaal of het KDV en de menstekening als indicatie om te kijken of er mogelijk sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong. Ook kleuters die op een later moment instromen, maken een menstekening in de eerste of tweede week dat ze op school zijn.

De menstekening wordt gescand en bewaard in het digitale dossier van het kind in Parnassys. Op de menstekening staan de naam van het kind, de datum waarop de tekening is gemaakt, de leeftijd op dat moment van het kind, het aantal punten en de leeftijd die daarbij hoort.

Ter verduidelijking kan het goed zijn om als aanvulling eventueel ook een filmpje of foto's te vragen aan ouders, zodat ouders kunnen laten zien wat het kind thuis laat zien.

Binnen de Calvijnsschool wordt gewerkt met het observatie systeem Kijk. In de schoolgids staat hier meer over vermeld. Dit wordt ook gebruikt om de ontwikkelingsleeftijd in kaart te brengen. Zo kan worden gezien of een leerling een voorsprong heeft.

Signaleren vanaf groep 3

In groep 3 zijn er dus al dingen bekend van de leerlingen. We hebben de uitslagen van de CITO, KRS en de kijk lijnen zijn ingevuld. Hieruit blijkt of een leerling een ontwikkelingsvoorsprong heeft. Ondanks al deze gegevens is het mogelijk dat een leerling in deze groep opvalt. Hoe gaat dat in zijn werk. Het belangrijkste verschil met de signalering tijdens de beginperiode is dat later in de schoolloopbaan signalering steeds vaker plaatsvindt aan de hand van de schoolprestaties van de leerling. Maar ook nu blijft de informatie van de ouders en een goede observatie van de leerkracht van het totale functioneren van de leerling een belangrijke rol spelen.

Vanaf groep 3 zijn er ook verkorte leerroutes voor kinderen die meer aankunnen. Op de gebieden aanvankelijk lezen, technisch lezen, spelling, taal, rekenen en later ook begrijpend lezen wordt er gewerkt met verkorte routes. Hierdoor komt tijd vrij om verrijkingsmateriaal aan te bieden.

Signaleren in groep 5

In groep 5 wordt er nogmaals goed gekeken naar de leerlingen. Vanaf groep 6 is er een dorpsbrede plusklas, waar hoogbegaafde leerlingen naar toe kunnen. Gemiddeld is er plek voor twee leerlingen per school per schooljaar. Om een juiste keuze hiervoor te maken wordt er een zorgvuldige procedure doorlopen. Als er kinderen zijn, waarvan HB wordt verwacht dan wordt er een IQ onderzoek aangevraagd. Naast HB zijn er ook meerbegaafde leerlingen of onderpresteerders die aanmerking komen voor de plusklas. We werken op de Calvijnsschool met het DHH, Digitaal handelingsprotocol begaafdheid. Aan het begin van het schooljaar wordt gekeken welke leerlingen in aanmerking komen voor aanmelding bij de plusklas. Als zij geen IQ onderzoek hebben gehad, dan wordt in februari de kinderen door getoetst op de onderdelen Rekenen, Begrijpend lezen en Spelling. Daarnaast vult de leerkracht een vragenlijst in over deze leerlingen. Ook de ouders krijgen een vragenlijst, die ze kunnen invullen. Tot slot schrijft de leerling een motivatie brief, waarom hij of zij naar de plusklas wil gaan. Al deze gegevens worden doorgestuurd naar de commissie van de plusklas.

Deze commissie bepaalt welke kinderen worden toegelaten en welke kinderen niet worden toegelaten.

Groep 6 tot 8

Leerlingen die naar de plusklas gaan, zullen in de groepen 6 tot 8 iedere week een dagdeel naar de plusklas gaan. Zij krijgen ook huiswerk mee, waar zelfstandig aan wordt gewerkt. In deze groepen wordt nog steeds gecompact, zodat er tijd vrij komt om werk in te halen en de opdrachten te maken.

Hoofdstuk 4 Doelstelling Hoog/ meerbegaafdheid beleid

Het doel is dat we alle leerlingen op de Calvijnschool vaardigheden aanleren die ze in staat stelt om te leren leren. Deze vaardigheden noemen we de executieve functies. Over het algemeen heeft ons onderwijs een bepaald niveau (Inhoud) waardoor deze functies getraind worden. Aangezien hoog- en meerbegaafdheid meer begrip hebben, trainen ze bij de standaard inhoud niet altijd de benodigde functies. Dit verschilt per leerling. Zo kan het zijn dat een hoogbegaafde leerling prima executieve functies heeft en gedurende zijn loopbaan geen moeilijkheden ondervindt om zich nieuwe stof eigen te maken. Maar een percentage leerling zal dit niet lukken. Om toch deze functies te trainen hebben zij andere inhoud nodig. Als zij over de praktische vaardigheden beschikken kunnen de leerlingen gaan werken aan hun meta-vaardigheden. Dit allemaal zal van invloed zijn op hun overtuigingen.

Executieve functies

Er zijn 11 verschillende executieve functies. Deze zijn onder te verdelen in functies gericht op gedrag/ doen en functies gericht op het denken/ cognitie

Gedrag/ doen	Denken/ cognitie
Response inhibitie	Werkgeheugen
Emotie regulatie	Planning
Volgehouden aandacht	Organisatie
Taakinitiatie	Time management
Doelgericht gedrag	Meta cognitie
Flexibiliteit	

Bij goed ontwikkelde executieve functie kunnen we kinderen leren om zelfstandig te werken. Maar zijn (enkele) functies niet goed ontwikkeld, dan kan het zijn dat het lastig is voor een kind om zelfstandig nieuwe stof zich eigen te maken.

Gedrag/ doen	Signalen bij zwakke EF
Response inhibitie	Impulsief
Emotie regulatie	Snel boos/ verdrietig/ ontvlambaar
Volgehouden aandacht	Hoge afleidbaarheid
Taakinitiatie	Moeilijk kunnen beginnen aan een nieuwe taak
Doelgericht gedrag	Verliest doel uit ogen/ motivatie problemen
Flexibiliteit	Moeite met tegenslagen/ niet kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden

Denken/ cognitie	Signalen bij zwakke EF
Werkgeheugen	Vergeet aanwijzingen/ moeite met feiten onthouden
Planning	Weet niet waar te beginnen
Organisatie	Raakt boeken/ schriften kwijt
Time management	Moeite met tijd inschatten
Meta cognitie	Controleert werk niet/ past niet de juiste strategie toe

Het is onmogelijk om als doel te stellen dat kinderen de school verlaten met goed ontwikkelde functies. Dat is niet voor iedereen haalbaar, omdat deze functies zo dicht bij je "ik" staan. We stellen ons als doel dat we werken aan de functies, zodat leerlingen graag en goed zelfstandig werken. Vooral werkgeheugen zal veel aandacht krijgen.

Mythe van uitdaging

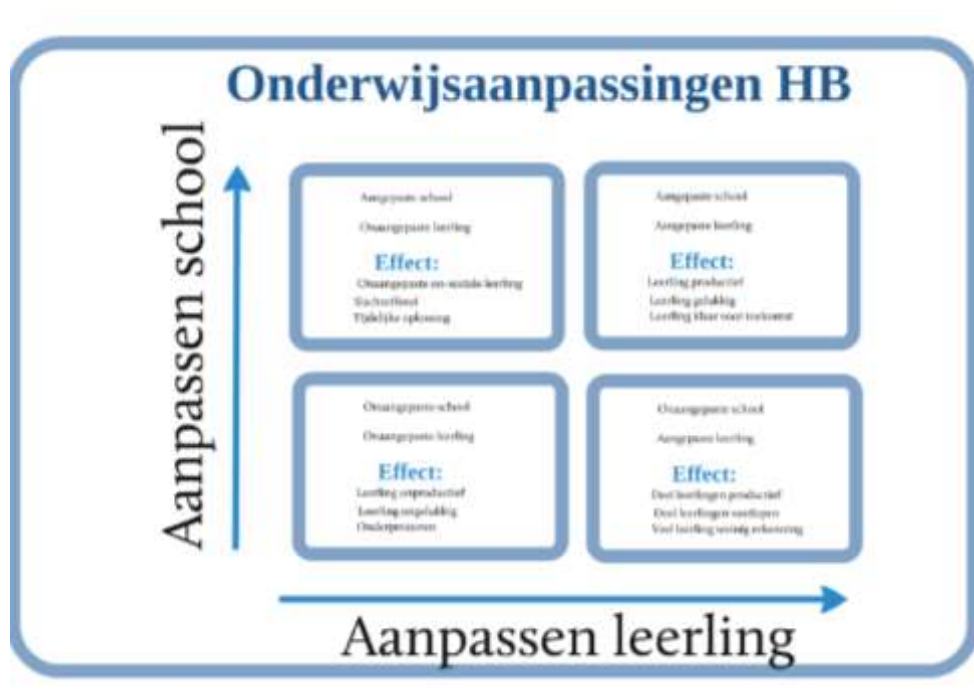
De kinderen die hoog- en of meerbegaafd zijn, kunnen meer werk aan dan het reguliere basisschoolwerk. Maar dat wil niet zeggen dat ze hier ook gemotiveerd voor zijn. Deze leerlingen zijn gewend, alles gelijk te kunnen. Bovendien krijgen ze daar ook nog veel complimenten over. Wat ben je knap, wat kan je dat goed. Wij gaan de leerlingen uitdagen om vaardigheden te ontwikkelen die zij moeilijk vinden. Zij gaan ervaren hoe het is om iets niet te kunnen. En dat is heel lastig

voor hen. Zij zijn namelijk overtuigd van het idee dat je iets altijd kan. En kan je het niet, dan stop je er geen energie in. En ons doel is om dat om te buigen. De weg naar succes is niet vlak, maar door tegenslagen wordt je gevormd. Doorzetten en doelgericht blijven werken zijn belangrijke eigenschappen.

Onderwijsaanpassingen

Gaat de Calvijnsschool nu het hele onderwijssysteem rondom hoog- en meerbegaafde leerlingen organiseren? Een kort antwoord hierop is nee. Het doel van ons beleid is dat een leerling zichzelf kan redden in het huidige onderwijssysteem. Want in het middelbaar onderwijs gaat het ook "gewoon" naar het VWO. Wat gaan we dan wel doen?? Ons doel is dat we samen met ouders gaan optrekken. De school zal waar het kan de inhoud aanpassen, zodat de juiste vaardigheden worden getraind. Maar van ouders worden ook zaken gevraagd. Ook thuis zal geoefend moeten worden om bepaalde vaardigheden aan te leren. Want een leerling kan dit alleen leren als ze thuis en op school hieraan werken. Dat kunnen we als school niet alleen. Bovendien zou het alleen een tijdelijke oplossing zijn, als het alleen op school wordt aangepakt. Ons doel met de leerlingen is dat zij zichzelf kunnen redden in de maatschappij.

Hoofdstuk 5 Begeleiding van hoogbegaafde kinderen

5.1 Trainen van executieve functies in de onderbouw

Middels vragenlijsten en gesprekken met ouders, maar ook de ervaringen van de leerkrachten wordt gekeken welke leerlingen een ontwikkelingsvoorsprong hebben. Deze leerlingen worden ingedeeld in groepjes bij de onderwijsassistent. De onderwijsassistent zal spelletjes en oefeningen met deze leerlingen gaan doen om te kijken hoe de executieve functies zijn. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen in situaties komen die nieuw en ingewikkeld voor ze zijn. Kinderen die zich niet hoeven in te spannen voor een taak, doen dit op hun automatische piloot en krijgen zo niet de kans om hun executieve functies te ontwikkelen. Als blijkt dat de kinderen zich goed ontwikkelen, dan zullen ze het groepje verlaten. Blijkt dat de leerling op deze vaardigheid meer begeleiding nodig heeft, dan krijgt het kind de begeleiding die hij of zij nodig heeft. Tijdens deze training worden meerdere vaardigheden getraind, maar per half jaar worden twee vaardigheden centraal gesteld. Bij kleuters zijn nog niet alle vaardigheden even belangrijk. In de klas krijgen ze aanbod dat past bij hun ontwikkelingsleeftijd. Dit wordt vooral gedaan tijdens het spel in de hoeken.

Trainen van executieve functies in de bovenbouw

De intern begeleider en onderwijsassistent gaan samen de training beter bij de les volgen. Beter bij de les is een methode om de executieve functies in de bovenbouw te trainen. In de bovenbouw is het lastiger voor kinderen om hun gedrag te wijzigen. Zij werken namelijk al een aantal jaar, vaak met succes, volgens bepaalde werkwijze. Deze werkwijze doorbreken zal veel van hun vragen. Dit is een pilot en dit zal na een jaar worden geëvalueerd.

Uitdaging van meerbegaafden in de bovenbouw

Vanaf groep 5 is zelfstandig werken erg belangrijk voor het trainen van executieve functies. De verrijking op gebieden van rekenen, taal en spelling moeten de leerlingen zelfstandig verwerken. Daarbij is het van belang dat ze goed zelfstandig kunnen werken. De leerkracht zal wekelijks hun vorderingen bijhouden. Hierbij is het van belang dat er eisen worden gesteld. Dit kan in de vorm van een weektaak, maar ook in de vorm van afspraken over wat je maakt.

Zaakvakken

De zaakvakken zijn voor een hoog- en meerbegaafde op een te laag niveau. Het zijn onderwerpen die ze vaak wel interesseren, maar ze hoeven geen inspanning te leveren om toch een hoog cijfer te halen. Vanaf groep 5 zijn er groepjes gestart die mbv een onderwijsassistent werken aan een zelfgekozen project. De onderwerpen en verwerking hiervan zijn erg divers. Volgend schooljaar gaan we starten met Blink. In deze methode zitten ook verrijkingsvragen. We gaan ervaren in hoeverre dit voldoende uitdaging biedt voor deze leerlingen.

5.2. Versnellen

In principe kiezen wij er niet voor een kind versneld door de leerstof te laten gaan, maar zo lang mogelijk goed en voldoende de stof te compacten en te verrijken.

Het is niet de bedoeling dat kinderen op één of meer vakgebied(en) gaan versnellen, zodat zij in groep 8 of eerder op dat vakgebied al de kerndoelen behaald hebben en klaar zijn. Wij kiezen als school voor convergente differentiatie en daar hoort bij compacten en verrijken zodat de hele groep, in meer of mindere mate, met hetzelfde onderwerp/thema/hoofdstuk bezig is. Op deze manier garanderen we, dat de hoogbegaafde leerling de aansluiting bij zijn jaargroep blijft behouden. Als er redenen zijn om een kind wel een leerjaar te laten versnellen, en alle betrokkenen zijn het erover eens dat dit voor dit kind op dit moment het beste is, is versnellen van een leerjaar mogelijk.

In sommige gevallen is het wenselijk om een kleuter vervroegd door te laten stromen naar groep 3. Dit betreft vooral kinderen met een grote en brede didactische ontwikkelingsvoorsprong.

Redenen kunnen zijn:

- Een didactische voorsprong van één jaar of meer.
- Op alle vakgebieden een hoge A score of een goed (ook bij vooruit toetsen).
- Het kind ervaart weinig echte uitdaging meer, ook na het compacten en verrijken van de stof.
- Naast bovenstaand ook op sociaal vlak een stapje voor zijn (vooral vriendjes in hogere klassen).
- In groep 1 meedoen met alle activiteiten van groep 2.

Er moeten meerdere van de bovenstaande redenen aanwezig zijn om de beslissing voor versnellen te kunnen nemen. Dit gaat altijd in overleg met ouders, leerkracht, zorgteam en kind. Het eventuele versnellen moet goed onderzocht en overdacht worden. In geval van twijfel adviseren wij een kind niet te laten versnellen maar de stof voldoende te compacten en verrijken.

Ook is het mogelijk om een schooljaar over te slaan. Dit zijn altijd unieke situaties en per situatie wordt gekeken of het mogelijk is.

Hoofdstuk 6 Compacten en verrijken

Compacten is het zodanig schrappen in de reguliere leerstof die voor alle kinderen is bedoeld dat deze geschikt wordt voor (hoog)begaafde leerlingen. Daarbij zijn de kerndoelen van het basisonderwijs leidend. Net als voor alle andere leerlingen moet de leerstof een doorgaande lijn vormen gedurende 8 jaar.

Compacten is het overslaan van overbodige herhaling- en oefenstof en in brede context het aanpassen van het leerstofaanbod op de leereigenschappen van de (hoog)begaafde leerling. Compacten is niet alleen van toepassing op herhalings- en oefenstof. Compacten moet ook worden ingezet bij het nabespreken van opdrachten of bij instructie (Gerven, 2009: 74 - 83).

Wanneer er ruimte in het programma is gemaakt door overbodige herhalings- en oefenstof te skippen en er minder tijd wordt besteed aan het nabespreken van en het instructie krijgen over opdrachten is er tijd over voor verrijking.

Verrijking betreft het waardevoller maken van het onderwijsaanbod. Dit gebeurt wanneer het aangepaste onderwijsaanbod – meer dan het reguliere onderwijsaanbod – tegemoet komt aan de behoeften en capaciteiten van de individuele (hoog)begaafde leerlingen. (Boekhorst-Reuver & Steenberger-Penterman, 2009).

Belangrijk is wel dat het verrijkingswerk niet méér van hetzelfde werk moet zijn maar wel meerwaarde moet hebben. Hierbij wordt bedoeld dat de leerlingen hun basiswerk compacten, waardoor het tijd vrij wordt gemaakt om extra moeilijk werk te kunnen maken.

6.1 Compacten en verrijken in de onderbouw

In dit hoofdstuk gaan we uit van een situatie waarin de slimme kleuter niet vervroegd naar groep 3 gaat, maar een breed verrijkingsaanbod in groep 1-2 krijgt.

De eerste stap is dat je duidelijk moet krijgen of je te maken hebt met een potentieel begaafde leerling. Ten tweede moet je kijken op welke gebieden de didactische en sociaal emotionele ontwikkelingsvoorsprong zich manifesteert. Wanneer duidelijk is op welke gebieden de kleuter een didactische/ sociaal emotionele voorsprong heeft en hoe groot deze voorsprong is, kijk je of je in groep 1-2 nog in staat bent om het kind voldoende uitdaging te bieden. In groep 1-2 is meestal nog niet echt sprake van compacten, omdat er nog niet wordt gewerkt met methoden. Het is wel van belang om rekening te houden met de leereigenschappen van kinderen met en hoge intelligentie. Zo zal je leerstappen groter moeten maken en moet herhaling zoveel mogelijk vermeden worden (Gerven & Drent, 2011: 63).

Stappen bij het compacten van het leerstofaanbod:

1. stel het ontwikkelingsniveau vast.
2. stel vast welke activiteiten en opdrachten passend zijn bij het ontwikkelingsniveau.
3. bied activiteiten aan die zicht bieden op een volgend ontwikkelingsstadium.
4. maak grotere leerstappen bij het aanbieden van activiteiten per ontwikkelingsgebied.
5. beperk het aanbieden van opdrachten met een soortgelijke inhoud en doelstelling.

6.2 Wanneer te stoppen met compacten en verrijken.

Als leerlingen onvoldoende worden aangesproken op hun leereigenschappen, kan dit op termijn leiden tot demotivatie en onderpresteren. Compacten maakt dat het leerstofaanbod voor leerlingen zinvoller wordt doordat de stof wordt beperkt tot de essentie. Hierdoor komt er ruimte en tijd vrij voor verrijking. Met het verrijken van de leerstof willen wij ervoor zorgen dat de leerlingen leren omgaan met tegenslagen en zij niet gelijk stoppen wanneer iets te moeilijk wordt. Daarnaast leren de leerlingen zelf kennis verwerven en dit toe te passen (metacognitie). Voor de uitwerking van het compacten en verrijken in de midden/bovenbouw per vakgebied zie bijlage 6.

Evaluatie

De leerkracht evalueert twee keer per jaar (januari en juni) de verrijking in het groepsplan. Daarnaast wordt er drie keer per jaar (okt, jan en april) geëvalueerd tijdens de groepsbesprekingen samen met de intern begeleider. Met ouders wordt er geëvalueerd tijdens de afstemming en 10 minutengesprekken. Mocht er bij ouders of de leerkracht de behoefte zijn op meer met ouders af te stemmen is dit altijd mogelijk.

Wanneer te stoppen met verrijking

Wanneer ouders of de leerling te kennen geeft te willen stoppen met de verrijking vindt er een gesprek plaats met ouders, leerling, leerkracht en intern begeleider. Tijdens dit gesprek is het belangrijk om erachter te komen wat de reden is van het stoppen. Hierbij is het goed om te kijken wat voor type leerling de leerling is. Het is belangrijk om niet bij de eerste tegenslag de leerling te laten stoppen met de verrijking. Deze leerlingen zijn niet gewend om iets lastig te vinden. Het doel van verrijking is om leerlingen te laten ervaren hoe het is om iets moeilijk te vinden. Een leerling mag stoppen wanneer alles geprobeerd is en de leerling echt minder goed in zijn of haar vel gaat zitten. De verrijking moet hem of haar in de weg zitten. Wanneer de resultaten blijvend verslechteren, kan ook gekeken worden naar eventueel stoppen met compacten en verrijken. Dit alles moet in een gesprek met betrokkenen besproken worden.

BLOOM'S TAXONOMY

Creëren

Genereer nieuwe ideeën, producten of standpunten.
Ontwerp, bouw, plan, produceer, vind uit.

Evalueren

Neem een goed overwogen besluit, bepaal wat de volgende stap is en beoordeel.
Check, voorspel, geef kritiek, experimenteer, besluit, overtuig, beveel aan, vat samen.

Analyseren

Deel de informatie op om bedoeling, betekenissen en verbanden te herkennen.
Splits, verdeel, verklaar, geef rangorde, vergelijk, verbind.

Gebruiken

Gebruik de informatie in een nieuwe situatie.
Pas toe, demonstreer, illustreer, toon aan, los op, verander, experimenteer, ontdek.

Begrijpen

Leg een begrip of concept uit.
Interpreteer, vat samen, beschrijf, maak een rangorde, groepeer, leg verbanden.

Onthouden

Herinneren van informatie.
Kennissen, definieer, vertel, beschrijf, benoem, verzamel.

Bijsturen en uitvoering

De commissie gaat minimaal vier keer per jaar bij elkaar zitten. Zij kunnen dan kijken naar het lopende proces.

*hoe zijn de leerresultaten

* hoe gaat het met de leerlingen die in de reguliere klas zitten, maar ook in de plusklas buiten school?

* vragenlijst voor de ouders (1 maal per jaar)

* vragenlijst leerlingen (1 maal per jaar)

* vragenlijst leerkrachten (1 maal per jaar)

De commissie kan aan het begin van het jaar kijken of er nieuwe leerlingen gesignaleerd zijn in de klas na een evt. overdracht.

Na drie maanden kan de commissie de resultaten bespreken en evalueren. En men kan dan kijken hoe het gaat met de leerlingen die naar de volgende groep zijn gegaan.

Bijsturen van het beleid.

Elk jaar worden de afspraken die we hebben gemaakt bekeken ten aanzien van het beleid.

Passen de afspraken nog in het beleid en worden de beleidsregels nog goed uitgevoerd.

Eventueel kunnen op basis van de resultaten bijgestuurd worden in het proces.

Bijsturen doel.

Elke vier jaar wordt er gekeken welke doelen we hebben t.a.v. Hoogbegaafdheid en kijkt of ze bijgestuurd moeten worden of zo kunnen blijven.

Algemeen.

Wij vinden de basis voor leren belangrijk en dat is dat kinderen lekker in hun vel zitten. Je kan de meer- en hoogbegaafde kinderen hierin verder helpen wanneer ze vast dreigen te lopen. Veel van deze leerlingen moeten namelijk weer opnieuw leren leren. Dit zullen ze in eerste instantie niet als prettig ervaren. Ze waren gewend dat het meestal makkelijk ging. En lopen nu tegen grenzen aan, die ze over moeten gaan. Als school kunnen wij ze hierin aan de hand nemen en hen verder helpen. Daarbij hoort, dat ze leren inzet te tonen en zo ervaren dat dit beloond wordt. Zo hopen we dat het welbevinden van de leerling weer stijgt. We streven ernaar de meest passende oplossingen te zoeken in het belang van de leerling. Ondanks het feit dat we proberen alle kinderen verder te helpen kan het zijn dat we tegen problemen aan blijven lopen. We zullen dan experts inschakelen (zoals ene orthopedagoog of psycholoog) om de meest passende oplossing in het belang van het kind te zoeken.

Bijlage 7 Beleid talent in bloei

Kinderen die meer/hoogbegaafd zijn kunnen door ouders worden aangemeld bij Talent in Bloei.

De school moet akkoord geven, omdat de betreffende leerling onder schooltijd, een dagdeel weg is van school. Dus school is verantwoordelijk voor de leerling en zijn/haar ontwikkeling.

De aanmelding door ouders kan gedaan worden op advies van school, maar ook op initiatief van ouders. In beide gevallen is nauw overleg noodzakelijk. Tijdens dat overleg moeten een aantal zaken goed worden doorgesproken:

1. De lessen en toetsen die de leerling mist worden niet ingehaald op een ander moment. Het kan dus zijn dat een leerling een bepaald vak of onderdeel voor een bepaalde periode niet aangeboden krijgt.
2. Als school constateert dat de leerling achteruit gaat op een bepaald gebied of vak dan geeft school aan dat voortzetting van het bezoeken van talent in Bloei niet meer wenselijk is. Dan zal school aangeven de leerling weer op school te verwachten dat betreffende dagdeel. School heeft hierin de doorslaggevende stem. Wanneer ouders merken dat het bezoek van Talent in Bloei niet meer wenselijk is, dan gaan we het gesprek aan en overleggen we of stopzetten nodig is.
3. Dat het kind talent in Bloei bezoekt is geen garantie dat de leerling in groep 6 ook wordt toegelaten bij de dorps brede plusklas. Daar gelden namelijk andere criteria voor toelating.

School gaat actief screenen in groep 3 t/m 5 of er leerlingen zijn die ons inziens in aanmerking zouden kunnen komen voor Talent in Bloei. Hiervoor wordt gekeken naar de volgende dingen:

- De resultaten op methodegebonden en niet-methodegebonden toetsen.
- De executieve functies van de leerling.
- Het welbevinden van de leerling.

Als school een leerling geschikt acht voor Talent in Bloei worden ouders uitgenodigd voor een gesprek waarbij dit wordt besproken. Ouders beslissen uiteindelijk of ze hun kind aan melden. De kosten voor de deelname is ook voor rekening van de ouders. Als ouders hun kind besluiten niet aan te melden moeten ze zich er van bewust zijn dat school hun kind niet kan bieden wat het ons inziens nodig heeft, namelijk meer uitdaging, verdieping en verbreding. Uiteraard bieden we sterke leerlingen meer uitdaging, maar leerlingen die wij geschikt achten voor Talent in Bloei hebben naar alle waarschijnlijkheid nog meer nodig dan de school kan bieden.